

Huis van Vertrouwen

Rudy Geldhof

Personages Jean Verbrugge, een eind in de vijftig
Gerda, zijn vrouw
Tony, hun zoon, 24 jaar
Cécile Callens, rond de veertig
Monique

Decor Een woonkamer, die welvaart uitstraalt.
Een vensterraam, deuren naar hal en keuken.
Aan de wanden: diploma's, foto's en ingekaderde goudborduurwerkjes die verwijzen naar het ambacht van de Verbrugges: fabricatie van liturgische gewaden.

I

('s Avonds)

- Jean (Loopt nerveus rond het telefoontoestel. Hij neemt even de krant op, legt hem weg, steekt een sigaartje op. Hij schenkt whisky bij in zijn glas en kijkt op zijn horloge. Dan neemt hij een mooi verpakt pralinedoosje uit de zak van zijn jas, die over een stoel hangt, en verbergt het in een kast. Eindelijk rinkelt de telefoon. In één sprong is Jean bij het toestel)
Hallo! (Met gedempte stem, de verliefde charmeur) Suzanne! Eindelijk! Ja... ja. Ik ook, natuurlijk heb ik je gemist... Nee, nee, geen gevaar. Wacht, voor alle zekerheid... (Hij schuift een stoel tot bij het raam en installeert zich knus, het sigaartje en de whisky binnen handbereik. Hij kijkt af en toe naar buiten) Voilà, als goeie Bruggeling heb ik toch spionnetjes aan mijn vensters, net als jij. Kan ik zien of gevaarlijke individuen in en uit lopen. (Hij lacht en strekt zich behaaglijk ut) Vertel nu eens, Suzanne, schat... (Zalige glimlach) Ja... ja, natuurlijk... ja, ik beloof het je, morgennamiddag... Natuurlijk lukt het. Ja... ja... Met mij? Verveling, verveling in het kwadraat. Je weet, ik heb niet veel meer om handen nu... Zij? Spreek liever over jou, Suzanne... Ja... (Hij lacht hartelijk) Nee...! Nee...! Nee...!
- Gerda (Komt uit de hal, ze blijft in de deuropening staan en kijkt Jean argwanend aan)
- Jean (Bemerkt Gerda. Lacht geroutineerd verder) Nee, zeg ik u voor de derde maal, mevrouw Vantomme... goed mevrouw Vantomme. Ik zeg u voor de derde maal dat ik geen marchandise meer lever... Waarom niet? Leest u dan geen kranten, mevrouw Vantomme? Dus toch... Dan zult u begrijpen dat ik... Juist. Dag mevrouw Vantomme.
(Hij legt de hoorn op het toestel. Tot Gerda, die haar argwaan verbergt en haar mantel en tas wegbergt. Uit de tas neemt ze een kommetje hoofdvlees, dat ze op de tafel plaatst. Zo licht mogelijk) Dat was ene mevrouw Vantomme. Haar zoon wordt priester. Hij heeft de roeping. De Stem gehoord. Wil ze hem helemaal in het nieuw steken, van slijpje tot kazuifel. Te laat, mevrouw Vantomme! De geroepene zal de mis moeten celebreren in zijn joggingpak.
- Gerda (Plaatst de stoel terug) Hij is er nog niet?
- Jean Nee...
- Gerda Niet later dan zes uur, zei hij. Ik heb me nog zo gehaast.
- Jean Je kent hem.
- Gerda (Neemt het whiskyglas en de asbak met het sigaartje van de vensterbank en reikt ze Jean aan) Mevrouw Vantomme, hère.
- Jean Ja, Vantomme. Niet Verdomme.
- Gerda Heb ik je verrast, Jean?

Jean Verrast? Ha! Ik zat uit te kijken naar je. De goede huisvader. Maar nee, madam komt langs het binnensteegje. Heb ik dan maar een beetje naar de toeristen zitten kijken. Er was een parade van zo 'n grote fototoestellen, met daarachter allemaal piepkleine Japannertjes, en...

Gerda Het is al goed, Jean. Je werd opgebeld door een mevrouw Vantomme, terwijl je zat uit te kijken naar mij. (Ze installeert zich met een stapeltje kranten aan tafel. Ze maakt aantekeningen in de kranten)

Jean Wel. Luister. Nee. Ik ga eerlijk met je zijn. Het was de directrice van de meisjesschool Sint André. Dat ze me ervan verdenken bij valavond rond te sluipen aan de schoolpoort, verkleed als pastoor, snoepjes uitdelend en heiligenprentjes. Hoe durven ze! Het schijnt dat die kerel er al drie een pakje heeft bezorgd... (Hij klopt op Gerda's buik)

Gerda (Reageert niet)

Jean ... ook een dochtertje van de regisseur van de Heilige Bloedprocessie. Oh, oh, er zal weer bloed vloeien in Brugge. De Brugsche Metten!

Gerda (Zo rustig mogelijk) Ik heb gezegd, het is al goed, Jean. (Ze worstelt nerveus met haar kranten, die ze maar niet in de plooi krijgt)

Jean (Neemt de krant uit haar handen, schikt de bladen netjes en overhandigt hem dan met een superieur lachje aan Gerda)

Gerda Waarom is hij er nog niet? Heeft hij niet gebeld?

Jean Wie?

Gerda (Met een blik naar zijn whiskyglas) Je hebt weer je best gedaan, hè. Wie! De Paus van Rome.

Jean Oh, die! Ja. Spreekt een aardig woordje Frans moet ik zeggen. Heeft een kleine bestelling gedaan. Hij wil zijn hele Curie en het ganse nest kardinalen in het nieuw steken, van slipje tot...

Gerda (Moe) Jean...

Jean Goed, goed. Er mag weer niet gelachen worden, vandaag.

Gerda Met jouw flauwe grappen kan geen mens lachen. Heeft hij gebeld, of niet?

Jean Tony? Nee.

Gerda (Kijkt op haar horloge) Er zal hem toch niets overkomen zijn.

Jean Ja, voor de tiende keer een laatste glas in een café of vuile moppen zitten tappen bij een of andere serveuse.

Gerda Ik wil niet dat je zo over hem spreekt. Hij is mijn zoon.

Jean De mijne ook. Al zou je je soms afvragen...

Gerda Luister, als hij er is, geen ruzie, hè Jean. Alstublieft.

Jean Omdat je 't zo mooi vraagt. Je oogappeltje! Ik kruip in mijn hoek met mijn whisky en jij doet maar: luiers verversen, de borst geven... (Hij ziet dat Gerda niet reageert) Wat doe je?

Gerda (Bezig met haar kranten) Zie je toch. De annonces...

Jean (Loopt verveeld rond, trekt aan zijn sigaartje, het brandt niet meer, hij werpt het in de asbak) Zouden we niet beter eten?

Gerda Ik heb gegeten. Bij bomma. Ik heb wat voor je mee. (Blik naar de tafel) Daar. Heeft ze zelf gemaakt.

Jean (Ruikt aan het hoofdvlees. Gespeelde paniek) Wat is dat?

Gerda Hoofdvlees.

Jean Hoofdvlees. Bomma. Drieëntachtig jaar oud. Zit vol hersenverkalking.

Gerda Het komt van mijn moeder. Het kan dus niet goed zijn.

Jean Toch wel. Dat ze dit soort dingen vreet, smout, lever, buikspek, tot daar. Maar wij, gaan wij nu al beginnen besparen op ons eten?

Gerda Er is nog charcuterie, koude kip... (Ze staat al op om zich naar de keuken te begeven)

Jean (Houdt haar tegen) Jij blijft zitten! De ganse dag rondhossen in stad. Ze zal wel moe zijn, mijn meisje.

Gerda Wat krijgen we nu?

Jean Voor het eerst, voor het eerst in mijn leven, ga ik zelf eens mijn potje koken, zie.

Gerda 't Is niet waar.

Jean Kijk je van op, hè. Ik had toch niets te doen, alles staat al klaar. Neus jij maar in je krantje. (Hij gaat naar de keuken en komt terug met een fles wijn en een dienblad met zijn avondmaal) Nu ja, voor het eerst, voor het eerst. Het is toch geleden van toen jij in het moederhuis lag. Toen kookte ik zelf mijn potje. (Hij begint te eten) Plechtig moment, voor het eerst in vijfentwintig jaar zorgt Jean Verbrugge zelf voor zijn eten. Moeten we melden aan het Rijk der Vrouw en

de andere feministische bladen. (Hij neemt een rekenmachientje van de kast en begint iets uit te rekenen)

Gerda   Wat doe je?

Jean   Voilà! Eén keer in vijftientig jaar heb ik het eten klaargemaakt. Jij hebt het vijftientig jaar maal 365 dagen maal drie maal daags klaargemaakt. Dat is 27.375 keer. 27.375 tegen één. Mooie verhouding. Tekenend voor de mannenmaatschappij waarin vrouwen moeten leven. Als de feministen dit horen! Ze mogen aan het indommelen zijn, klaarwakker worden ze van deze cijfers! Ten aanval! (Hij merkt dat Gerda niet reageert) Mmm. (Hij ruikt aan het hoofdvlees) Hoofdvlees. Mmm. (Hij eet verder) Interessant?

Gerda   (Maakt aantekeningen in de kranten) Jij hebt je potje niet zelf gekookt, toen ik Tony kocht.

Jean   Hoe zou jij dat weten, je lag in 't moederhuis.

Gerda   (Zonder op te kijken) De buurvrouwen, bij wie jij zo populair was, die zorgden voor je.

Jean   Ja, dat is waar. Ik ben één keer te eten gevraagd door die oude dame van de bijoutherie hiernaast. God hebbe haar ziel. Het mens had compassie. Een man alleen.

Gerda   En de andere keren zat je bij die jonge vendeuse aan de andere kant, de pralinewinkel.

Jean   Is dat zo? De pralinewinkel. Dat is een patisserie nu. Weet ik niets meer van. Het zijn oude koeien. Trouwens, die jonge vendeuse zal ondertussen ook wel een oude koe zijn.

Gerda   Jean!

Jean   (Verslikt zich bijna) Hè?

Gerda   Zoals jij over vrouwen praat!

Jean   Ik aanbid vrouwen, mijn zoetje, en bovenaan mijn lijstje, boven Jessica Lange en Betty Mellaerts, sta jij...

Gerda   (Koel) Bedankt.

Jean   Bedankt! Hierzie. (Hij reikt haar een glas wijn aan) We mogen toch eens lachen. Plezier maken. Het zijn donkere tijden, maar dat wil niet zeggen...

Gerda   (Zet het glas wijn weg, Jean proeft er dan maar zelf van)

Jean En dat is niet alles! Wat heeft de galante heer met de grijzende slapen mee voor zijn vlam? (Hij gaat snel het doosje pralines uit de kast halen) Het geliefkoosd merk pralines van de vlam. Godiva! En niet van hiernaast.

Gerda Zet maar neer.

Jean (Quasi-teleurgesteld) Zet maar neer, zet maar neer. (Hij eet verder. Hij proeft van het hoofdvlees) Madame krijgt dure pralines en blijft nukkelig, terwijl mijnheer het moet stellen met hoofdvlees en toch het zonnetje in huis blijft. Er klopt iets niet. (Hij heft het glas) Je hebt je tijd gehad, Jean Verbrugge. Een charmeur op zijn retour. Je attenties werken niet meer. (Hij drinkt)

Gerda (Zonder op te kijken, verdiept in haar kranten) We kennen die attenties van je. Zijn altijd het teken van een slecht geweten.

Jean Heb jij een slecht geweten, Gerda?

Gerda Wie was het aan de telefoon, Jean? Iets nieuws, iemand die ik ken? Wordt er al geroddeld? Goed, dan ga ik morgen op de verwarmde terrasjes zitten op de Markt, verneem ik het wel...

Jean (Complete onschuld) Gerda! Op het hoofd van onze zoon Tony!

Gerda Of is het nog altijd die gescheiden vrouw, van die aannemer, die met al dat geld? Hoe heet ze weer?

Jean (Licht geforceerd)

Gerda (Kijkt hem even aan) Suzanne. Ja, Suzanne. (Ze duikt weer in haar kranten)

Jean Die Suzanne, dat is eeuwen geleden, dat is de tijd van Theo Lefèvre en Achilles Van Acker. Kan ik er aan doen dat ze me achtervolgde als een hete teef. Oh, pardon, geen vuile woorden aan tafel, Jean. Mondje dicht, eerste plicht. (Luchtig) Sommige vrouwen vallen voor mijn geestigheid... behalve jij, natuurlijk. Santé.

Gerda (Kijkt hem even aan) Gezondheid.

Jean (Loert naar haar. Hij ziet dat ze, ongenaakbaar, met haar kranten bezig blijft. Iets grimmiger) Het smaakt me niet. Ik heb genoeg. Met alle respect voor bomma, maar... (Hij neemt het dienblad en gaat naar de keuken)

Gerda Ze vraagt wanneer je haar eens meeneemt voor zo 'n dagexcursie.

Jean (Komt uit de keuken) Is ze daar weer met haar dagexcursies? Bomma's grote droom: de hele dag in een bus, volgestouwd met ouden van dagen die naar jenever ruiken, geleid bezoek aan een partijhandel waar de oudjes zich te pletter kopen, gratis koffiekoek en dans en vermaak op de terugweg.

Gerda Bomma is een oud mens, Jean. Op zo 'n dagtrip ziet ze nog eens wat vrienden van vroeger.

Jean Dat ze met die vrienden gaat.

Gerda Ze weet dat je nu meer tijd hebt. Ze vraagt het je al jaren. Ze heeft het voor je, dat weet je.

Jean Ik ook voor haar. Ze is de vierde op mijn lijstje, na jou, Jessica Lange, Betty...

Gerda Deze keer kan je niet weigeren. Ze is hoe langer hoe slechter te been. Haar linkervoet...

Jean Dat ze één of andere weduwnaar zoekt met een kapotte rechtervoet. Kunnen ze elkaar ondersteunen.

Gerda Is dat je dank? Ben je de meubels al vergeten? Ze heeft dat toch maar gearrangeerd, met haar pensioentje.

Jean Dat zal ze me laten voelen. Maar chantage pakt niet bij mij, Gerda. Ga jij met haar mee, het is jouw moeder.

Gerda (Legt haar krant neer) Jean, je grapjes, je pralines, allemaal goed en wel, maar ik vraag je maar één ding: doe mijn moeder een plezier en ga 's met haar mee. Ik wil het Jean.

Jean Gerda, we zijn vijftientig jaar getrouwd. Je hebt het nooit moeten proberen om mij de les te spellen. Wat er laatst ook gebeurd is, probeer geen baas over me te spelen. Niemand geeft mij bevelen. Het is geleden van mijn legerdienst, en dat is voor alle Belgen hetzelfde.

Gerda Je wil dus niet?

Jean Nee.

Gerda Goed. Dan vraag ik het aan Tony, die zal wel willen. (Ze verdiept zich weer in de kranten)

Jean Tony! Ik wed dat we die nooit meer zien. Morgen een telefoontje. Dag ma, ik blijf toch in Brussel. Veel zoentjes. Tot binnen een jaar of drie. Daaag!

Gerda Hij zou rond vier uur de trein nemen in Brussel Nord.

Jean Een trein kan retard hebben, of... ontsporen.

Gerda Vandaag komt hij terug, ik voel het.

Jean Ja, moeders hebben daar een zesde zintuig voor, ergens in hun mysterieuze diepten, in hun nierstenen of zo...

Gerda Begrijp jij zo 'n jongen, Jean. Zes maanden laat dat niets van zich horen, geen kaartje, niets. Ineens een telefoon: ik kom terug. Wat doet zo 'n jongen, op zijn eentje, in een stad als Brussel?

Jean Ah! Schrijven. Mijnheer wil toch schrijver worden.

Gerda Dat zou hij hier ook kunnen, schrijven.

Jean Ik denk dat Brugge daarvoor te weinig artiestencafés heeft. In Brussel werkt hij flink door, denk ik. (Hij maakt het drinkgebaar) Ik ga alvast mijn drank achter slot en grendel stoppen.

Gerda Je hebt beloofd je manieren te houden, als hij er is.

Jean Op voorwaarde dat hij het vaderlijk gezag respecteert.

Gerda (Zucht. Ze legt haar kranten opzij)

Jean Gedaan?

Gerda Ja. Ik heb een paar adressen.

Jean Wanneer doe je die?

Gerda Morgennamiddag.

Jean Oh.

Gerda (Kijkt Jean doordringend aan)

Jean Wat is er?

Gerda Schikt je dat morgennamiddag, Jean?

Jean (Weet zich betrappt. Na een poos) Luister eens, Gerda. Sedert onze... nieuwe toestand ben jij nog geen seconde genietbaar geweest. Geen seconde. Je doet maar. Ik ga een luchtje scheppen.

Gerda In de nicotinelucht van je stamcafés.

Jean Je hebt pretentie gekregen, jij. Je zal me niet tegenhouden. Ik ga trouwens niet op café. Ik ben niet gek. Het leedvermaak in hun ogen: "Hoe is het thuis, Jean? En met de commerce Jean?" (Hij neemt zijn jas en wil weggaan)

Gerda Jean.

Jean (Draait zich om) Ja?

Gerda Waarom ben jij nooit eens geïnteresseerd in wat ik doe?

Jean   Wat doe je dan wel?

Gerda   Waarom vraag jij me niet of ik iets gevonden heb deze namiddag?

Jean   Hè?

Gerda   Of ik werk gevonden heb.

Jean   Omdat ik het antwoord ken. Nee. Er is geen werk. Er is nergens werk. En zeker voor mensen zoals jij. Je bent ongeschoold, je bent niet meer jong en je bent een vrouw.

Gerda   Aan een man als jij, heeft een vrouw tenminste steun. Bedankt.

Jean   Zonder dank. Ik sta met mijn twee voeten op de grond.

Gerda   Het scheelde niets of ik had werk.

Jean   Als directeur-generaal van de Kredietbank zeker.

Gerda   Als bediende van een benzinstation. Maar ze hadden juist iemand genomen.

Jean   Naftestation? Pompbediende? Je maakt een grapje.

Gerda   Natuurlijk niet.

Jean   Ik... ik verbied je om zoiets te doen.

Gerda   Is het beneden onze stand, Jean?

Jean   Nafte tanken. Zoiets doe je niet.

Gerda   Je hebt in je leven niets anders gedaan, jij. Enfin, tot een maand geleden, zolang je een auto had.

Jean   (Wil iets zeggen, bedenkt zich. In zichzelf) Nee, jij hebt geen zin voor humor.

Gerda   Wat?

Jean   Niets. Ik dacht: ze wil een grapje uithalen met me. Maar zo grappig ben jij niet. Je meende het echt. Naftestation. Waarom word je niet direct kuisvrouw voor halve dagen?

Gerda   Ik ben ook bij een oude dame geweest, negentig jaar, bedlegerig. Daar zochten ze een oppas, voor 's nachts. Was ik ook te laat.

Jean   (Doorbladert koortsachtig de kranten) En morgen ga je opnieuw dat soort meidenwerk zoeken. We mogen toch een greintje eergevoel overhouden. (Leest) Naaisters en stiksters gevraagd. Jij gaat daar morgen naartoe?

Gerda Ja.

Jean En dit. Hulp restaurant, keuken, opdienen. Jij voelt je niet goed in je hoofd zeker. "Weet je het al, de vrouw van Verbrugge werkt als keukenhulpje in de Holiday Inn. Groenten snijden."

Gerda Ik heb mijn hele leven groenten gesneden. Daar. (Gebaar in de richting van de keuken)

Jean (Zoekt verder in de kranten) Ik zou direct gaan werken in een café, aan de haven. Hier. Jonge dienststers gevraagd voor bar. Twintig tot achtendertig jaar. Niet aanmelden indien niet knap en charmant. En dit. Lichtgehandicapte heer, zeventig, zoekt sportieve dame met wagen, veertig tot vijftig. Vriendschapsbasis... Taverne Vogelzang vraagt hostessen voor kamers. Ja! Onder leercontract zeker. (Hij werpt de kranten weg) Straks kunnen ze de vrouw van Jean Verbrugge tegenkomen in massagesalons en hoerekoten. (Hij schenkt zich in) Pompbediende! Oppas voor bejaarden! Belachelijk!

Gerda (Neemt zacht maar resoluut zijn pols vast, zodat hij niet kan drinken) Misschien. Maar wie gaat dit betalen? De duurste hemden, merkpakken, Ambiorixschoenen. Whisky, Glenfiddich, het kan niet op.

Jean (Bevrijdt zich uit haar greep) Wie? Ik niet. Ik ga het uitdrinken. Ga jij 's nachts maar oude mannetjes verzorgen, die het niet meer kunnen ophouden. Elk zijn gedacht. (In zichzelf) Onnozel.

Gerda Onnozel? Misschien wist jij het niet, maar we staan in het rood, in het bloedrood. Wat zeg ik? We staan nergens meer. Hoe moet dat hier verder? We moeten toch leven, eten...

Jean Ja, ja...

Gerda Is dat alles wat je daarop te zeggen hebt?

Jean Alles komt wel in orde. Jij maakt je nodeloos zorgen. Dat voorhoofd, één netwerk van zorgelijke rimpeltjes, zoals altijd.

Gerda Jij vindt dat we ons geen zorgen moeten maken?

Jean Niet echt, nee.

Gerda (Observeert hem. Na een korte poos) Dat moet je me toch eens uitleggen. Jij kent onze... toestand, en je wordt niet bang.

Jean 't Is te zeggen. Ik panikeer niet. Mag jij ook niet doen. Laat alles maar aan mij over. Heb eens wat meer vertrouwen.

Gerda Heb ik altijd gehad, vijfentwintig jaar lang. Op gebied van geld toch.

Jean Wel dan. (Hij legt een arm om haar schouder) We zullen de eerste tijd niet van honger omkomen, 't is Jean die het je zegt. (Hij denkt dat ze gerustgesteld is) Voilà! (Hij geeft haar een tikje op het achterste en gaat een sigaartje halen)

Gerda (Observeert hem) Jij weet ergens van meer. Jij hebt iets achter de hand. Het kan niet anders, hoe blijf jij er anders zo gerust bij?

Jean Is mijn natuur.

Gerda (Korte poos) Jij hebt wat achtergehouden. Heb jij...?

Jean Hou er direct over op. Zo 'n zaken... de muren hebben oren.

Gerda Ik ben geen muur. Ik ben je vrouw.

Jean Natuurlijk Gerdaatje, jij bent mijn nummer één, voor Jessica...

Gerda Lange en Betty Mellaerts. Ik wil weten of jij me betreft in iets onwettigs.

Jean (Lacht) Mijn ziel is zo zuiver als het water van de Brugse Reitjes. Buiten dertig dagen koeken, toen ik bij 't leger was, heb ik een blanco strafregister. Tenzij we natuurlijk direct naar de Markt gaan en ik onder Jan Breydel en Pieter De Coninck mijn vrouw onzedig het hof begin te maken.

Gerda Jean, je gaat me de waarheid vertellen.

Jean Is 't nu gedaan! Altijd heb ik de zakelijke kant in handen gehad, jij het atelier. Elk zijn plaats. En zo zal het blijven.

Gerda Ik...

Jean Hou er over op! Verstaan!

Gerda (Gaat beledigd naar de keuken)

Tony (Verschijnt in de deuropening. Hij ziet zijn vader en verdwijnt even snel)

Jean (Kijkt even in een wandspiegeltje, bekijkt zijn tanden, gaat met zijn hand door zijn haar en schikt zijn das) Ik ben weg, Gerda! (De hand van Tony verschijnt in de deuropening. De hand zoekt de schakelaar. Het licht gaat uit)

Tony (Is in één sprong bij Jean. Hij doet of hij hem een revolver in de rug duwt. Hees fluisterend, het accent van een Noordafrikaan) Haut les mains! Contre la mur. Moi, Algérien-cambrioleur. Argent. Argent.

Jean Gerda!

Tony Argent pour Algérien cous-cous. Vite. (Ineens) Dag pa. (Hij doet het licht aan en werpt zijn schoudertas op een stoel)

Gerda (Komt uit de keuken) Tony! (Ze omhelzen elkaar)

Tony Ma!

Gerda Tony! Zes maanden! Laat me je bekijken. Je ziet er goed uit, meer man geworden.

Tony Jij ook. Meer vrouw geworden. Nog altijd appetijtelijk. Je bent wel verouderd.

Jean Ik ben maar de huisknecht, hoor. Let maar niet op mij.

Tony Ha! De grote baas is er ook. Hei! (Tot Gerda) Verzorgt hij je nog een beetje? Kan hij het nog altijd?

Gerda Tony!

Jean (Draait rond Tony) 't Is weer proper. En het zit zelfs knap in de kleren. Eindelijk werk gevonden?

Tony Nee, ik heb wat proletarisch gewinkeld.

Jean (Begrijpt hem niet)

Tony Is waar ook. Geen te moeilijke woorden voor pa. Proletarisch winkelen. (Hij maakt het gebaar van stelen)

Gerda Jongen...

Tony 't Is niet waar hoor, ma. (Hij neemt haar vast. Ze lacht)

Jean (Glas whisky in de hand) Zijn ogen blinken ervan. Hoeveel heb je gedronken?

Tony Ik? Ik ben al een tijdje geheelonthouder, de laatste twee uur toch. Maar je inspireert me, pa. Ik denk dat ik ga hervallen. Laat de drank klotsen in eindeloze deining. Voor ma en mij een driedubbele, we drinken uit hetzelfde glas, en neem ook maar een kindermaatje.. (Hij laat zich in een zetel vallen en kijkt verveeld rond) Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens.

Gerda (Gaat hem een whisky inschenken) Je blijft toch een poos?

Tony Ik blijf zolang jij wil.

Gerda Is 't echt?

Tony Lieg ik ooit tegen jou, ma?

Jean Je blijft?

Tony (Neemt het glas whisky van Gerda aan. Tot Jean) Niet content? (Hij lacht) Ik doe het niet slecht hè, als Algérien-inbreker. Je deed het in je broek, hè.

Jean Je zou nog geen kind bang maken, jij. In Brugge zijn er geen inbrekers en zeker geen Algériens.

Tony Je dacht dat je alles kwijt was, al je mooie katholieke geld, verdiend door jarenlang de hielen van de pastoors te likken. (Er valt een stilte. Hij kijkt naar zijn ouders, die naast elkaar zitten, nu) Wat is er?

Gerda Er is iets wat jij niet weet, jongen.

Tony Wat?

Gerda We... tegenslagen.

Tony Welke tegenslagen?

Gerda We... zijn alles kwijt... We zijn failliet.

Tony (Moet dit even verwerken) Failliet? Failliet? (Hij begint onbedaarlijk te lachen) Failliet! Hij is failliet! De grote mond, de grote zakenman! Jean Verbrugge - Vandecapelle, liturgische gewaden en artikelen, huis van vertrouwen, failliet! Failliet!

Gerda Lach daar niet mee, jongen. Niet alleen hij is failliet. Wij zijn het. Ik ook. Lach niet met je moeder.

Tony Sorry ma. (Hij kijkt naar Jean en kan een lach nauwelijks onderdrukken)

II

- Gerda (Loopt op en af naar de keuken. Ze is druk in de weer met het klaarzetten van een uitgebreid ontbijt)
- Jean (Komt uit de hal. Hij is in trainingspak, handdoek om de hals) Dat is toch geen werk. Ik mis mijn fitnessfiets. Sta ik daar in mijn kamer wat op en neer te wippen, gelijk een armoezaaier. Zelfs mijn gewichten hebben ze meegenomen. (Hij voelt aan zijn biceps) Hoe moet ik dit nu in vorm houden? Maar ja, misschien zullen ze de curator van pas komen, dat was maar een uitgeteerd geval.
- Gerda Je fitnesskamer. Een fortuin heeft die gekost. Alles stond al vijf jaar te roesten, en nu je het kwijt bent, word je ineens sportief.
- Jean Ineens? Ik heb nooit opgehouden met aan sport te doen. Ik tennis nog, ik... (Hij bemerkt het ontbijt) Wat is dat? (Hij ziet dat Gerda door het raam kijkt) Verwacht je iemand?
- Gerda Ja, de facteur. Hij is weer laat.
- Jean Er zijn ook zoveel kapelletjes onderweg. Komt hij hier eten?
- Gerda Het is voor Tony. De jongen wou uitslapen.
- Jean Ha! Brunch! Geleerd in je vrouwenblaadjes, zeker. Voor de verwekker was het hoofdvlees, voor de nakomeling brunch. Hij gaat hier de grootstedse chi-chi invoeren. Brunch in het Eurocrest Hotel!
- Gerda Het mag toch. Na al die maanden Brussel. Je moet niet vragen hoe hij daar gegeten heeft. Hotdogs, hamburgers. (Ze kijkt door het raam) Ha, hij is daar. (Ze gaat snel af)
- Jean (Loert door het raam en bekijkt dan de gedekte tafel, hij proeft van een sausje)
- Gerda (Komt op met een paar brieven, waarvan ze er een opent, ze leest de brief, terwijl ze de andere overhandigt aan Jean)
- Jean Schuldeisers. Te laat! (Hij legt de brieven op een kast) Geef maar.
- Gerda (Lezend) Nee, die is voor mij.
- Jean Sedert wanneer ontvang jij brieven?
- Gerda Sedert ik werk zoek.
- Jean (Wil kijken, Gerda verbergt de brief) Oh, oh! Is dit niet de stempel van het bisdom? Ik weet het, ze gaan nu ook vrouwen in de soutane stoppen. Jij wordt hun primeur. Wel?

Gerda   Wat wel?

Jean   Heb je werk?

Gerda   Misschien. Ik mag bellen. Tussen elf en twaalf.

Jean   Welk werk?

Gerda   Zeg ik niet. Je doet toch niets dan me uitslachten. (Ze stopt de brief in haar zak)

Jean   Het is bijna elf, bel maar.

Gerda   Niet hier. Ik doe het in de telefooncel, op het plein.

Jean   Je bent beschaamd. Weer iets in de genre van kuisvrouw, of erger, WC-madam onder 't Belfort.

Gerda   (Haalt de schouders op en gaat naar de keuken)

Tony   (Komt op, wrijft geeuwend door zijn ongekamde haar) Ook een goeiemorgen. Daarzie! De sportieve kazuifelmaker. Nu hij failliet is, heeft hij tenminste de tijd om zijn lijn te verzorgen. Maar dat deed je vroeger ook al, hè pa, gaan lopen, om de vrouwen te imponeren. Bij 't eerste café snel wat aperitiefjes en dan per taxi terug naar huis.

Jean   Zou je niet beter terug gaan naar bed, jij? Dat het hier rustig blijft.

Tony   Het is hier rustig, nu er niet meer gewerkt wordt, nu je failliet...

Jean   Je moet dat woord niet om de drie seconden uitspreken, verstaan!

Tony   Waarom niet? (Bij de wandspiegel) Je hebt me goed liggen. Ik dacht, ik ga eens een half jaartje op de kosten van mijn rijke pa leven, en wat hoor ik, mijnheer heeft zijn gat verbrand. Het egoïsme! Gezellig failliet gaan en niet eens aan zijn nageslacht denken.

Jean   Tony!

Gerda   (Komt uit de keuken met koffie)

Tony   (Loopt op haar toe) Mater Dolorosa! (Kusjes)

Gerda   Goed geslapen, jongen?

Tony   Ja, buiten die verdomde beiaardklanken boven mijn kop. Tineke van Heule. Het loze Vissertje.

Gerda   Zet je, kom.

Tony Is dat allemaal voor mij?

Jean Ja, je moet nog groeien, zegt ze. Hier, salade, goed tegen bedwateren.

Tony Ik eet nooit 's morgens, ma.

Jean 's Morgens! Het is bijna middag.

Gerda Vroeger at je een half brood, 's morgens.

Tony Allang niet meer. Koffie, meer heb ik niet nodig.

Gerda Maar jongen toch.

Tony Sorry ma, je hebt zo je best gedaan. Ik eet het straks wel op. Hier. (Hij plaatst het dienblad in haar handen)

Gerda (Gaat met het dienblad naar de keuken)

Tony Heb jij sigaretten?

Jean Alleen sigaartjes. Maar je krijgt er geen.

Tony Ik wil ze niet. Ze stinken. Geef geld, ik ga sigaretten kopen.

Jean Jou geld geven. Zal ik ooit eens doen ja, als Pasen op Sinksen valt.

Tony (Gaat lui in een zetel liggen. Hij neemt een krant op) Hierzie! De Streekkrant. Eens kijken naar de faillissementen. En zet de radio aan, pa. Omroep West-Vlaanderen. Ik ben er een tijdje uitgeweest. Ik wil de inboorlingen opnieuw leren kennen.

Jean (Reageert niet)

Tony Allez!

Jean (Neemt de krant uit Tony's handen) In dit huis ontvang ik geen bevelen, van niemand. Het is geleden...

Tony ... van toen ik soldaat was, en dat is voor alle Belgen hetzelfde. Geef mijn gazet terug.

Jean Nee. Heb jij niets beters te doen?

Tony Nee. Verdomme, zijn carrière van pastoors de maat nemen is hij kwijt, hij begint een nieuwe: zagen.

Jean Vertel liever iets over jouw carrière.

Tony Doppen!

Jean   Dus ga jij hier hele dagen op je gat zitten.

Gerda   (Komt uit de keuken)

Tony   De zondag niet. Dan werk ik in de Rembrandt.

Gerda   Tony!

Tony   Ik ben er gisteren een pintje gaan pakken, voor ik naar huis kwam.

Gerda   Je bent eerst op café geweest, voor je naar je moeder...

Tony   Eentje maar. De baas vroeg of ik hem wou vervangen, de zondag, dat is zijn sortiedag, net als vroeger. Beetje geld bijverdienen, in 't zwart.

Jean   En een avond gratis drinken. Dat zijn dus je vooruitzichten, doppen en op café zitten. En dat fameuze schrijven? (Hij neemt de kranten) Ik heb nog niets gemerkt van de grote roman. Nog altijd aan 't proberen, zeker.

Tony   Ik heb nog de tijd. Mislukken kan ik nog altijd, zoals jij.

Jean   (Tot Gerda) Als hij zo voortdoet, smijt ik hem buiten.

Gerda   Tony, jaag je vader niet op stang. Je moet niet zo nerveus doen. Hier zal je goed kunnen werken. Je kamer staat klaar. De zolderkamer, die heb je het liefst. Hoor je geen straatlawaai.

Jean   Daar zit hij wel dichterbij de beiaard, zal ook niet gaan.

Gerda   Maar eerst moet je 'n paar dagen uitrusten. Gaan wandelen. Frisse lucht.

Jean   Ja, in bussen en danszalen, met bomma.

Tony   Oh, heeft ze 't weer over haar dagexcursies?

Gerda   Tony, zou jij niet eens...

Tony   Tuurlijk. Uitstapje met bomma. Je zegt maar wanneer.

Gerda   Je bent een schat. (Ze geeft hem een kusje)

Jean   Grote liefde. Ik ga me omkleden. En niet teveel roddelen achter mijn rug, hè.

Gerda   (Zucht en schenkt zich een kop koffie in)

Tony   Ma, hoe zit dat nu met dat faillissement? Ben je het huis dan niet kwijt?

Gerda Het wordt openbaar verkocht. We mogen er zolang blijven in wonen. We zijn alles kwijt, jongen. Buiten de meubels, die heeft bomma teruggekocht. En nochtans...

Tony Wat?

Gerda Die twee kleine huisjes in de Peperstraat, die is ze ook kwijt. Ze had borg gestaan.

Tony Had je dan niet door dat het ergens bergaf ging met de commerce?

Gerda Ja en nee. Maar de boeken, ik had daar geen zaken mee. Hij is altijd de baas geweest, hè.

Tony Wat ga je nu doen?

Gerda Werk zoeken.

Tony En hij?

Gerda Ik versta hem niet, hij is er precies zo gerust in.

Tony Dat hij ook werk zoekt. Op de vismarkt bijvoorbeeld, hij kan goed zeveren.

Jean (Komt op, hij heeft zijn broek en kousen aan. Hij doet zijn hemd aan en heeft zijn schoenen in de hand) Ik kan goed zeveren, hè. Op de vismarkt hè.

Tony Kijk eens, kijk eens. Geen moment durft hij ons alleen laten.

Jean (Kleedt zich verder aan) Nooit van mijn leven ga ik in loondienst werken. Mijn vader was zelfstandige hier. Ik ook. Ik vind wel iets.

Gerda Maar iemand die... failliet is, krijgt geen handelsregister meer.

Jean Je kan een zaak op naam van je zoon of vrouw zetten.

Gerda Als ze dat willen, ja.

Tony En voor een nieuwe zaak heb je geld nodig.

Jean Vind ik wel. Geld is mijn departement. Bemoei jij je maar met je schrijvelarij, die weten niets van geld, die hebben nooit een nagel om hun gat te krabben.

Gerda Jean...
(De telefoon rinkelt. Gerda kijkt even naar Jean en gaat dan opnemen) Hallo... ja... Met wie? Cécile? Tony? Ja... ik zal hem...

Tony (Is in één sprong bij het telefoontoestel. Hij legt zijn hand op de hoorn. Sissend tot Gerda) Ik ben er niet. Versta je. Ik ben er niet.

Gerda   Hallo? Ja... Nee, Tony is er niet... ja... goed, juffrouw... is erg vriendelijk, ik zal hem de groeten doen... ja, ja, ik noteer. (Ze noteert een nummer op een blocnote) Goed. Dag, juffrouw. (Ze haakt in)

Tony   Cécile!

Gerda   Waarom wou je niet antwoorden?

Tony   Oh, dat!

Gerda   Ze vraagt om haar eens op te bellen. Je weet wel om hoe laat, zegt ze. Is het een vriendinnetje uit Brussel?

Tony   Ze valt me altijd lastig. Luister ma, als ze nog eens belt, zeg dan dat ik hier niet meer woon, dat ik naar 't buitenland ben, naar Hollywood, dat ik de persoonlijke scenarist geworden ben van Robert Redford.

Gerda   Heb je problemen met haar? Ze klonk niet mis. Manieren...

Jean   Misschien is 't er eentje met zo 'n pakje, van aan de schoolpoort van Sint André. Is Tony die vieze verleider.

Tony   Ach! Ze is de dochter van een uitgever uit Brussel. Ze houdt me al maandenlang aan 't lijntje. Dat ze haar pa zou warm maken om me een opdracht te geven. Een vertaling of een artikel of zo. Allemaal leugens. Salut en de kost, heb ik gezegd, ik ga terug naar mijn moeder.

Gerda   Ja, als dat zo zit. Niets van aantrekken, jongen.

Jean   (Tot Gerda) Vooruit, 't is aan jou. Jij moest bellen tussen elf en twaalf.

Gerda   Oh ja. (Ze voelt of ze de brief bijheeft) Tot straks. (Ze haast zich naar buiten)

Tony   Wie moet ze bellen? Waarom belt ze hier niet?

Jean   Een of andere minnaar zeker. Wat gaan wij doen, op elkaars vieze kop zitten kijken, of er een drinken.

Tony   Ik ga me wassen. Praat een beetje in je eentje. Oude mensen doen dat, naar het schijnt. (Hij ziet dat Jean het briefje met het telefoonnummer bekijkt. Hij ritst het uit zijn handen en verscheurt het, hij stopt de snippers in zijn zak en gaat af)

Jean   (Schenkt zich een whisky in, zint op wraak, bemerkt de schoudertas van Tony en opent ze. Hij neemt er mappen uit, bekijkt de teksten die er in zitten. Hij leest, met groeiende verbijstering. Mompelend) Borsten te klein... (Roept) Tony! (Geen antwoord. Harder) Tony!

Tony   (Komt op) Wat is er? Goed nieuws? Gaat één van je oude maîtresses je schulden betalen?

Jean   Wat is dit?

Tony   Geef mijn papieren!

Jean   Zitten en zwijgen. (Hij duwt Tony op een stoel. Leest) Lieve mevrouw Rozenhart, ik ben Agnes en ik ben veertien jaar oud. Ik wend me tot uw hartenrubriek met een serieus probleem waar ik mee zit. Enz... enz... Ja! Ik heb een vriend, hij is zeventien en hij zegt dat mijn borsten te klein zijn en mijn achterste te dik. Ik wil hem niet verliezen, wat moet ik doen, mevrouw Rozenhart? Agnes, veertien jaar, Schellebelle. Antwoord: Lieve Agnes uit Schellebelle, toen ik veertien was, had ik ook een vriendje. En met dat vriendje ben ik ondertussen al dertig jaar getrouwd! Wel, mijn liefde voor hem is onverminderd, en wel om zijn innerlijke schoonheid. Zijn uiterlijk is daarbij altijd van ondergeschikt belang geweest. Immers, hij meet één meter achteenvijftig, heeft een buikje, een neus als een aardappel, en als hij in opwinding raakt, dan wijst zijn grote wijzer niet twaalf uur aan, maar staat hij schuinweg zowat op twintig over twee. Twintig over twee! Wat voor viezigheid is dit?

Tony   Ja, literaire genres zijn jouw sterkste punt niet, natuurlijk. Het is een parodie op hartsrubrieken. Ging ik ooit eens opsturen naar een tijdschrift. Was ik al vergeten.

Jean   En dat noemt zich mijn zoon. Twintig over twee!

Tony   Oh, ik heb ook nog wat anders. (Hij ritst de bladen uit de handen van Jean) Hier. Een ontwerp voor een verhaal. Hoofdfiguur: vijftiger, grootspreker, sportief, althans qua kleding, zeer humoristisch, al had zijn humor meer succes in parochiezalen...

Jean   Het is al goed. Schunnige praat en je vader belachelijk maken, is dat alles wat je geleerd hebt in dat half jaartje toneelschool?

Tony   't Was het Rits, pa.

Jean   Ja, cinema Ritz zeker, met aan de ingang van die blote foto's met zwarte papiertjes opgeplakt.

Tony   Je kent dat zo goed.

Jean   Stop die smeerlapperij maar rap weg, dat je moeder 't niet ziet. En dan lees je in de kranten dat die beginnende would-be schrijvertjes subsidie eisen, van het geld van de hardwerkende belastingbetaler.

Tony   Subsidie, die gaat alleen naar de gevestigde schrijvers, die 't niet meer nodig hebben. Daarbij, van belastingen betalen ga jij nu niet veel last meer hebben, nu je failliet bent.

Jean   Het begint tegen te steken. Ben jij eigenlijk niet beschaamd. Ik heb een tegenslag, en jij amuseert je ermee.

Tony   Nee, niet echt, nee. (Hij onderdrukt een lach) Toch begrijp ik je niet. Het is crisis, maar toch, alles in Brugge bloeit, Brugge is de rijkste stad van West-Vlaanderen, na Kortrijk natuurlijk. Je erfde een kleine goudmijn van je vader, mijn moeder was de beste borduurster van de streek, en zo iets gaat kapot.

Jean   Ik erfde een kleine goudmijn. Wanneer was dat?

Tony   Ah, eind jaren vijftig zeker.

Jean   Juist. Mijn vader heeft nog de gouden tijden meegemaakt. Alles lag plat na de oorlog. De kerken en de pastoors, ze staken zich allemaal in het nieuw. En de mensen waren nog gelovig, ze tastten diep in hun zak. Maar dan verscheen er zo 'n slimme op 't Vaticaan. Habemus Papam. Jaja. Zijn fameuze concilie. Een streep door 't Latijn, een streep door de fioriturkes. De altaren werden gedraaid en leeggehaald. Tabernakels, niet meer nodig. Een houten sigarenkistje, waar ze wat gaten in boorden.

Tony   Ja, jouw stijl was meer baroktaart met bladgoud en slagroom.

Jean   Ik had 't zo geleerd van mijn vader. En de pastoors, geen een die nog wist waar zijn kop stond, de ene dag moesten 't kazuifels zijn met een col, dan met wijde mouwen, dan trokken ze gewoon een laken over hun trui. Het vet was er af, in onze stiel. En op zo 'n moment moest ik die goudmijn overnemen. Merci. Vroeger was 't: kan 't niet wat minder? Ze zouden godverdomme de wijn, het Bloed van Christus, uit een bierglas gedronken hebben.

Tony   Ja, dat heb je me verteld, de godslampen, ze goten de olie in de riool en draaiden er een gloeilamp in.

Jean   Ja, ze hebben hun eigen kerk, hun eigen commercie om zeep geholpen.

Tony   Juist. Maar, kon je je niet aanpassen, mee evolueren? Liturga hier in Brugge, die hebben...

Jean   Zwijg me over Liturga!

Tony   Ze werken daar met meer dan vijftig man.

Jean   Ik weet het. Ze zijn de GB van de pastoors. Leveren zelfs aan protestanten. Wat zeg ik, ze zouden niet vies zijn van de loge. Catalogus in vierkleurendruk op honderdduizend exemplaren, rondtrekkende vertegenwoordigers, percentjes. Commerciële apostelen, dat zijn het, kooplui in de tempel.

Tony   En dan? Zij hebben het concilie en al de rest wel overleefd.

Jean   Schaamteloze farizeeërs, dat zijn het. En zij konden zich aanpassen, zij beschikten over kapitaal, ik niet. (Hij neemt een slok whisky)

Tony (Gaat zich ook inschenken) Nu ja, je bent er vanaf nu, die stiel, die heeft je nooit gelegen, geef toe. Daar moet je een halve pastoor voor zijn.

Jean Ach jongen... (Hij laat zich moe in een zetel vallen)

Tony Allez, dat ik ook lang geleden, dat wij eens serieus met elkaar gesproken hebben.

Jean Ja, tracht het zo een beetje te houden, je hebt een verdomd moeilijk karakter, jij...

Tony Dank je, pa. Santé.

Jean Santé.

Gerda (Komt binnen. Ze heeft een plastic zakje van een beenhouwerij bij)

Jean Ah, onze telefoniste! Wel?

Gerda Ik heb stoofvlees mee. Is dat goed? (Ze gaat naar de keuken)

Jean (Roept) Ja! Heb je gesolliciteerd in een beenhouwerij misschien? (Geen antwoord) Heb je nu werk?

Gerda (Komt uit de keuken) Eh... ja.

Jean Ja?

Gerda Geluk gehad. (Tot Tony) Die stoverij, met frietjes, zeker?

Tony Ja.

Jean Welk werk?

Gerda Als naaister. Eigenlijk... als borduurster.

Jean Waar?

Gerda Bij... Liturga.

Tony (Lacht)

Jean Hou je mond jij. Ik vind het niet grappig, Gerda. Ik geloof je niet.

Gerda Ik kan er ook niets aan doen. Ik mag maandag beginnen.

Jean Liturga! De smeerlappen die me weggeconcurrereerd hebben. Ik verbied het je.

Gerda Ik heb de leiding over het naaiatelier.

Jean Jij! De leiding over het atelier?

Gerda En de borduursters.

Jean Dat kan niet.

Gerda En waarom niet? Ik werkte al vijf jaar voor je vader, voor wij trouwden.

Tony Moesten trouwen, hè pa.

Gerda En dan vijftientig jaar voor jou. Ik ken mijn stiel.

Jean Ze doen het om mij een extra kloot af te trekken.

Gerda Nee, omdat ik mijn geld waard zal zijn.

Jean Geld? Jij kan geen geld verdienen. De curator gaat beslag leggen op je wedde.

Gerda Dat is geregeld. Officieel werk ik parttime, de rest in 't zwart. Ik word goed betaald.

Jean Een echte jezuïetenstreek van Liturga. Luister, jij pakt die telefoon en je zegt het af.

Gerda Jean, ik ga daar werken.

Jean Dat doe je me niet aan, Gerda. Bel!

Gerda Deze keer doe ik mijn zin, Jean. Vijftientig jaar lang heb ik voor je gewerkt, 's nachts, in de weekends. Het huishouden. Toen je geld nodig had, heb ik mijn moeder overhaald om haar schone huisjes borg te stellen. Jij... ik had vertrouwen in je. Maar nu, nu ga ik voor mezelf zorgen. En ik wil gerust werken voor ons allemaal.

Jean Je belt niet?

Gerda (Schudt koppig het hoofd)

Jean (Aarzelt een moment en draait dan een nummer)

Gerda (Bang, toch zacht dreigend) Jean...

Jean Hallo? Ja, ik ben het. Ik kom nu al. Maak maar iets lekkers, als het maar geen stoverij met frieten is. Tot straks. (Hij neemt zijn jas, kijkt Gerda vernietigend aan en gaat af)

Tony (Na een poos) Naar wie heeft hij nu gebeld?

Gerda Naar die Suzanne zeker.

Tony Nog altijd die Suzanne. Nee, hij deed alsof de bluffer.

Gerda Je kent hem niet.

Tony (Wil Gerda tegen zich aandrukken) Ma...

Gerda (Gaat van hem weg) Wil je nu frieten?

Tony Ja...

Gerda (Is gaan zitten. Ze staart voor zich uit)

Tony (Ineens, zo opgewekt mogelijk) Zeg, we gaan toch niet zitten treuren, zeker!
Komaan, ik snijd de frieten. (Hij gaat naar de keuken)

III

(’s Avonds. De radio staat zachtjes aan op een weemoedige muziek)

Jean (Is wat aangeschoten, hij loert af en toe nors door het raam)

Tony (Komt binnen. Uitgelaten, moe. Hij heeft een pakje bij) Wat een dag! Wat een dag! (Roept in de richting van de keuken) Ma! (Tot Jean) Is ze nog niet thuis?

Jean Nee.

Tony (Kijkt op zijn horloge. Bewonderend) Mmm! Ze begint een nieuw leven, ons ma, een nachtleven.

Jean Ga je weer zagen?

Tony Zagen? Nee! Zoals ik me geamuseerd heb vandaag. Je hebt wat gemist. Je was beter mee geweest in plaats van je op te vreten met programma's voor eenzame zielen.

Jean (Zet de radio af)

Tony En bomma, van iedere seconde heeft ze genoten. Toestanden! Je weet niet wat je ziet! Als ik ooit eens meer tijd heb, moet ik daar zeker iets over schrijven.

Jean Als je ooit eens meer tijd hebt.

Tony Is ma echt nog niet thuis? De eerste sortie van haar leven, ze doet het niet slecht.

Jean Ze doet maar.

Tony Zo zet ze 't je betaald, hè pa.

Jean Wat?

Tony Je telefoontje naar die Suzanne, verleden week. "Als het maar geen stoverij met frieten is"

Jean Ik ben wat gaan wandelen, die dag.

Tony Ja, ja.

Jean Dat ze maar oppast, je ma, of ik zet het haar eens betaald. Gaan werken bij Liturga, en na een paar weken al een personeelsfeestje.

Tony Jij gelooft echt dat ze dat feestje organiseren, speciaal om jou te pesten.

Jean Ik heb gezegd: ga je weer zagen! Loop liever naar je cafés.

Tony Nee. Het is gezelliger hier. (Hij schenkt zich een whisky in, de fles is bijna leeg) Zagen! Zagen! Na zo 'n dag! Het zijn lepe sjarels, de mannen van die dagexcursies. Een buslading vol oude krakers en hop, allemaal een hangar binnen, een soort winkel, en maar doen kopen. Ze bekeken mij wel scheef, ik was de enige jonge gast. Buiten een zekere Yvonne, die rond me draaide. Ik had direct succes. Ze was ook een van de jongste, niet ouder dan vijftenzestig.

Jean En bomma, ze heeft zich dus ook laten pluimen, in die winkel.

Tony Eerst niet. Ze hield haar sacoché vast alsof ze er wou inkruipen, maar die verkopers hebben technieken! Op het eind haalde ook bomma haar portemonnaie boven.

Jean Wat heeft ze nu gekocht? Nog een elektrisch deken?

Tony Nee. (Hij toont de inhoud van het pakje) Een kinderset wolartikelen. Tegen dat ik ooit trouw en kinderen krijg, zegt ze.

Jean Ze wordt seniel.

Tony Ja, maar je moet die verkopers niet onderschatten. Valse jovialiteit en schuine moppen. Zo 'n beetje jouw stijl.

Jean (Haalt de schouders op. Is er met zijn gedachten niet bij. Hij loert nog eens door het raam)

Tony (Doet een verkoper na) "Wolartikelen, gilets en bottekes, zuivere wol, bestonden al in de tijd van Adam en Eva, zo 'n vijgeblad is ook geen zicht hè madammeke, ik zie u zo al buitenkomen met zo 'n vijgeblad, en uwe meneer dat is een streuse, die zou er zeker twee nodig hebben" Woeha! "En ons matrassen, niet te verslijten, ge moogt er op zottebollen zoveel ge wilt" Een paar weduwnaars van negentig luisterden niet, die gaven een fles jenever door. De verkoper: "Mannekes, draait uwe stoel maar naar mij, anders krijgt ge ne stijve, en da 's alleen maar plezant met knap gerief in de buurt" Woeha! En dan de mixers: "Het is een kleine maar een fijne. En als ge uwe crème fraiche wat stijver wilt, zo, op en neer gelijk op uwe matras" Woeha! En op alles krijgen ze levenslange garantie, mensen van in de tachtig!

Jean En een gratis peperkoek zeker.

Tony En bloedworst en appelmoes voor thuis. En dan het avondvermaak, in een andere reuzehangar, versierd met vier, vijf slingers. Alle bussen komen daar samen. Uniek! Honderden ouden van dagen. Geen verkopers meer nu, maar enter-tai-ners! Moppen! Humor! Wacht... Ha! De voorstelling van het orkest: "Aan het geslachtswerk, dat is Fons, en die met zijn grote fluit, dat is Oscar" Een mop! "Komt die vrouw bij de masseur, die haar intieme delen begint te masseren. Jammaar, zegt die vrouw, dat is mijne rug niet. Zegt hij: geeft niets, ik ben de masseur ook niet" Ambiance! Olé! Olé! Olé! Olé! Dan een paar

smartlappen. De pacemakers slaan op hol en de baleinen springen uit de korsetten van de madams.

- Jean Allez, je hebt een plezierige dag gehad. Je zou er voor dienen jij, voor zo 'n job, om de oude mensen hun pensioentje af te troggelen.
- Tony Wat is 't verschil. Er zijn er wel die hun brood verdienen met de pastoors zeem aan hun baard te smeren. "Het staat u zo beeldig, zeer eerwaarde, en de kazuifel, u verjongt er minstens tien jaar mee" (Hij schenkt zich bij)
- Jean Blijf van mijn whisky. Er is niet veel meer.
- Gerda (Komt gehaast binnen. Ze doet haar mantel uit. Er zit een grote vlek op haar jurk)
- Tony Daarzie! Ons fuifnummer. Hè, wat is er met je kleeft?
- Gerda Ik kom rap een andere jurk aantrekken. Klein ongelukje. Ze wachten op me in de auto... (Ze ziet de norske blik van haar man) ... Elza, de vrouw van de directeur. (Ze gaat af)
- Tony (Vindt de ingehouden woede van zijn vader hoogst amusant) Wild feest, zo te zien.
- Jean (Kan het niet laten door het raam te loeren)
- Tony (Kijkt over zijn schouder mee) Vrouw van de directeur? Wel, wel. Kijk 's goed. Vrouw? Is dat geen man? Ziet er nog een knappe uit ook. Jaar of veertig.
- Jean (Kijkt Tony rustig dreigend aan)
- Tony Nee, 't is wel degelijk een vrouw. In een BMW! Ja, de Rolls zal ze wel thuis gelaten hebben.
- Gerda (Komt gehaast binnen. Ze heeft een andere jurk aan) Tony, help eens even.
- Tony (Helpt Gerda met haar jurk) Is niet goed hè ma. Dit heeft niet genoeg décolleté. Heb je met miswijn zitten gooien?
- Gerda Nee. Klein ongelukje.
- Jean (Zonder haar aan te kijken) Ze hebben 't met opzet gedaan, om je belachelijk te maken.
- Gerda (Lacht) Maar nee.
- Tony Is het feest nog niet gedaan?

Gerda Ja, ja. Maar ze willen nog een laatste drinken in stad. Elza trakteert een slaapmutsje. Ze wacht op me. Tot subiet. (Ineens) Oh Tony, hoe was 't met bomma?

Tony (Duim omhoog) Zo! De mooiste dag van haar leven. Vriendelijke verkopers. Niets opdringerigs. Klasse. Ik heb zelfs met haar gedanst.

Gerda Bedankt. (Ze geeft Tony snel een kusje)

Tony Je hebt gedronken. Pa, ze heeft gedronken!

Gerda (Lachend) Natuurlijk. Twee glaasjes wijn. Tot straks. (Ze gaat snel af)

Jean (Begint hoe langer hoe meer naar de fles te grijpen)

Tony Je zegt niet veel... Voor één keer dat ze uitgaat, moet je zijn kop zien.

Jean Dat ze uitgaat zoveel ze wil. Maar met die bende! Nee.

Tony En ze is direct goeie maatjes met de vrouw van de directeur.

Jean Dat ze godverdomme onder de wol kruipt met de directeur zelf! Hoe is zijn bijnaam ook weer? De kanunnik. Ja, nagel op de kop, met zijn zalvende handjes. De kanunnik!

Tony Je bent jaloers.

Jean Jaloers. Ik?

Tony En dat voor iemand die zelf zijn vrouw duizend keer bedrogen heeft. (Hij reikt naar de fles)

Jean Blijf daaraf.

Tony Zou ze eigenlijk beter eens doen, buiten de echtelijke pot pissen met de kanunnik. 't Wordt hoog tijd dat ze 's kan vergelijken. (Hij reikt zijn glas aan)

Jean (Kijkt Tony recht in de ogen, terwijl hij hem inschenkt) Stoken, daar ben je sterk in hè. Waarom ben jij zo tegen me?

Tony Ordinair Oedipuscomplex. Nijd tegen de vader met al zijn talenten, vooral die op zakelijk gebied.

Jean Je hebt 't me nooit vergeven, dat je dat jaartje Ritcs niet mocht overdoen hè.

Tony Nu weet ik waarom, je had de centen niet.

Jean Nee. Je liet je inschrijven en daarna richtte je geen bal meer uit. Daarom.

Tony De pedagoog! Kreeg ik geen geld meer, ik bleef toch in Brussel. Had je niet verwacht hè, middenstandertje.

Jean Jij vindt me maar een nul, hè.

Tony Je zegt het zelf.

Jean En jij dan. De schrijver! Iedere nacht op café zitten, dat ja.

Tony De baas is het caféhouden beu. Hij gaat het stoppen. Ik vervang hem. Is maar tijdelijk. Al zou daar eigenlijk muziek inzitten, moest ik zijn café kunnen overnemen. Er is ook een zaaltje, ik zou een toneelgroepje kunnen vormen, mijn eigen stukken laten opvoeren. Er is een kleine overname te betalen. Maar ja, een vader met geld heb ik dus niet meer.

Jean (Dronken) Een land heeft de schrijvers die het verdient, zonen hebben vaders die ze verdienen.

Tony (Schiet in de lach) Hij wordt zat. Wacht met kotsen tot ma terug is, dat ze 't kan opkuisen.

Jean Kotsen doe ik van jou. Kotsbeu ben ik van je.

Tony Ja, van bij mijn geboorte al.

Jean Nog altijd, ja.

Tony Je eigen schuld. Had je de borduurster van je vader maar niet moeten voldraaien. Je hebt 't haar nooit vergeven hè, dat je met haar hebt moeten trouwen. Maar ja, abortus, in die tijd! En met al die pastoors die de deur platliepen.

Jean Ik zal je eens wat zeggen: ik heb mijn buik vol van je, maar je moeder... van haar heb ik gehouden.

Tony Natuurlijk. De zoon van de baas die met de meid trouwt. Kon je haar gezellig domineren, de sloor, eronder houden.

Jean Domineren! Modieuze prietpraat van halfbakken pseudo...

Tony Hoeveel keer heb je haar eigenlijk bedrogen?

Jean Honderd zestig keer.

Tony Met hoeveel verschillende?

Jean Drie honderd twintig. Haha.

Tony Je rekenmachientje heeft ook zijn beste dagen gehad.

(De telefoon rinkelt. Na een korte poos) Je nummer 321. Suzanne met haar geld. Suzanne heeft een panne.

- Jean   Het zal voor jou zijn. Die Cécile uit Brussel.
- Tony   (Schudt het hoofd. Geen van beiden durft op te nemen. Ze staren elkaar zo zelfverzekerd mogelijk aan. Na een lange poos verliest Tony zijn zelfbeheersing en neemt op. Hij luistert, wordt bleek, hervat zich dan en doet een zakdoek over de hoorn) Nee, juffrouw Cécile, Tony is er niet... Op bezoek komen? Is verloren tijd. Tony is vertrokken... Nee, nee. (Hij hangt op)
- Jean   (Lacht hard) Zie je wel, zie je wel! De mysterieuze Cécile. En ze wil op bezoek komen. Ik ben eens benieuwd. Moet jij een en ander mispeuterd hebben met haar!
- Tony   Gaat je niets aan.
- Jean   Moet jij goed in de stront zitten.
- Tony   En jij niet zeker, met je faillissement en met ma, die...
- Jean   Verander niet van onderwerp!
- Tony   En waarom niet? Ze gaat uit, op haar eentje, je gewezen concurrenten gaan haar het hof maken, speciaal om jou te treffen.
- Jean   (Schudt zo zelfverzekerd mogelijk het hoofd)
- Tony   Het gaat herbeginnen, het gejaag, het gepieker, de jaloezie, zoals met die voyageur, jaren geleden.
- Jean   Er is nooit iets geweest tussen je moeder en die voyageur.
- Tony   Ah nee? Je liep anders wel op hete kolen, die tijd. Ik was veertien, maar ik had mijn ogen niet in mijn zak.
- Jean   Je zal je leven lang blind blijven jij.
- Tony   Eén keer had ons ma een aanbieder, en jij zat er dieper van in de put, dan zij van jouw tientallen maîtressen. (Hij reikt zijn glas in de richting van Jean, die zuinig bijschenkt)
- Jean   (Drinkt) Je ma heeft nooit een affaire gehad. Ik was haar eerste en haar enige.
- Tony   Haar eerste, ja. Maar haar enige? Ik dacht dat jij toch wat meer ervaring had ondertussen. Vrouwen komen het hun man niet vertellen als ze hem bedriegen.
- Jean   (Schudt dronken, langdurig het hoofd) Jean Verbrugge bedriegen? Niemand! Nooit! Mij bedriegt niemand, snotaap. Die Cécile, die zet je nu horens in Brussel, maar ik, ik weet wanneer ik bedrogen word.

Tony Ah ja? Als je een scheut krijgt van je reumatiek zeker.

Jean Luister eens. (Zeer gewichtig) Zal ik jou eens vertellen hoe een man controleert of hij bedrogen wordt?

Tony Ja.

Jean Ten eerste! Je moet goed staan met de buurvrouwen, die vertellen je wie er in en uit loopt.

Tony Flauw...

Jean Ten tweede! Als je een dag niet thuis bent en je hebt een vrouw die niet drinkt, zoals ik, merk je de flessen drank.

Tony Kinderachtig.

Jean Ten derde! Als je je vrouw verdenkt dat ze te doen heeft met een voyageur die in Gent woont en ze zegt: ik neem de auto om boodschappen te doen, dan noteer je de kilometerstand.

Tony Pfff.

Jean Ten vierde! Als je een dag niet thuis bent en je vermoedt dat ze haar minnaar thuis gaat ontvangen, waar gebeuren de feiten dan, normaal gezien?

Tony Ah, in de slaapkamer.

Jean In het bed. Juist! Je controleert dus of het bed beslapen is.

Tony Ze maken het bed op, na de feiten.

Jean Mis! Mis! Voor je het huis uitgaat, naai je met een fijn draadje het onderlaken en het bovenlaken aan elkaar. Als je thuis komt, en het draadje zit los, dan weet je dat je prijs hebt.

Tony Oh. Ja. Slim. En smerig. En had je prijs?

Jean Nooit! Niet één keer! En jij nu! (Hij verdeelt grootmoedig het restje whisky in hun beider glazen) Voilà. Santé! En nu ga jij naar het café aan de overkant en je haalt ons een fles. Porto, wijn, het is al gelijk. (Hij gaat naar de kast, opent een lade, zoekt) Tiens. Hier ligt maar honderd frank. Tiens. En ze had een voorschot op haar wedde gekregen. Versta ik niet.

Tony Ik wel. Ze heeft alles zelf mee.

Jean Gerda? Dat bestaat niet.

Gerda (Komt binnen)

Tony   Daarzie. Vraag het haar zelf.

Jean   Oh. Je bent al terug. Weer vlekken op je kleed?

Gerda   Het was al gesloten en ze wilden nog naar iets buiten Brugge, maar ik... ik vond het te laat.

Tony   Verstandig. De eerste keer dat je permissie krijgt van de grote baas, maak je het best niet te bont.

Gerda   (Luchtig, met een blik naar de lege whiskyfles) Oh, maar hier is ook goed gefeest, zie ik. Leeg.

Jean   (Bij de kast) Dit hier is ook leeg, Gerda. Waar is het geld?

Gerda   Eh... hier. (Ze toont haar handtas)

Jean   Geef eens geld. Tony gaat nog een fles halen.

Gerda   De winkels zijn toch dicht, nu.

Jean   Het café is open.

Gerda   (Voorzichtig) Zou je dat wel doen, zo te zien heb je al genoeg...

Jean   Gerda!

Gerda   Maar... we moeten toch een beetje opletten met ons geld, Jean.

Jean   Opletten? Ga jij daarover beslissen? Is het omdat je nu werkt...

Gerda   Nee, maar...

Tony   Toe ma, je kent hem. Als hij er een paar binnen heeft, weet hij van geen ophouden meer.

Jean   Spreek voor jezelf, jij.

Tony   (Arm om Gerda's schouders) Een paar honderd frank, ma.

Gerda   (Haalt wat geld uit haar handtas en geeft het aan Tony)

Tony   (Zwaait met het geld voor Jeans gezicht) Zo moet je dat doen, pa. En als ik vrienden tegenkom, blijf ik hangen. (Hij verlaat snel de kamer)

Gerda   (Voelt dat er ruzie in de lucht hangt. Zo luchtig mogelijk) Moe! Ik denk dat ik ga slapen. (Ze gaat naar de keuken)

Jean   (Is in zijn dronken toestand van plan om haar eens serieus aan te pakken over die geldkwestie en zet zich schrap)

Gerda (Komt uit de keuken met een glas melk. Ze durft Jean niet aankijken) Was toch maar een banaal feest, hoor. Lekker eten, daar niet van, en wat toespraakjes. Maar alles zo braaf, net halve pastoors zoals jij altijd zegt. En die vrouw van de directeur, ze is erg vriendelijk, maar ik zou liever met rust gelaten worden. Ik ga slapen Jean, het is morgen vroeg dag.

Jean Nee.

Gerda Wat is er?

Jean (Is langzaam geworden in zijn bewegingen. Hij kijkt haar langdurig, doordringend aan)

Gerda Luister, dit is niet makkelijk voor je, dat ik werk bij Liturga en...

Jean (Schudt het hoofd)

Gerda Maar wat is er dan?

Jean (Na een poos) Jij ziet het dus zo: je gaat werken, jij bent dus de kostwinner, jij houdt dus het geld op zak. Als ik er nodig heb, moet ik er om vragen.

Gerda 't Is te zeggen... Jean, je hebt wat gedronken, zouden we niet...

Jean Zie je het zo, of zie je het zo niet?

Gerda Ik... ergens wel. We kunnen niet anders. We komen wel rond, maar we moeten opletten met onze uitgaven. (Zacht) Whisky, en...

Jean En vanaf nu ga jij daarover beslissen, waar geld kan aan uitgegeven worden.

Gerda (Voorzichtig) Ik werk er toch voor. Je zal niets te kort komen.

Jean Ik zal niets te kort komen. Zoals een oud mannetje in een oudmannenhuis.

Gerda (Vergoelijkend) Jean...

Jean Dat is je manier om je te wreken, hè.

Gerda Jean, ik zou liever gaan slapen.

Jean Je gaat eens goed naar me luisteren. Ik heb het geld altijd beheerd en dat zal zo blijven. Niet dat ik niet wat aan de kant heb, je mag het gerust weten, maar het gaat hem om het principe. Het geld dat jij verdient, gaat in die lade.

Gerda (Bang, voorzichtig) Dat van jou, moet dan ook in die lade.

Jean Dat is geld dat het daglicht niet mag zien.

Gerda De helft van het mijne ook niet. Het is zwart.

Jean (Log) Gerda, onze boot is gezonken, maar je gaat het bevel niet overnemen.

Gerda Je bent dronken.

Jean Leg je geld in de lade.

Gerda (Schudt het hoofd)

Jean Nee?

Gerda Het gaat niet om het geld, maar...

Jean Maar wat?

Gerda Wij... Al die jaren heb ik je in het volste vertrouwen alles laten beheren. We hebben er samen voor gewerkt. Nu ben je alles kwijt. Nu moet ik voor mezelf zorgen (Snel) en voor jou. (Poging tot een lachje) De oude dag loert om de hoek, Jean.

Jean Het is mijn schuld dat we alles kwijt zijn?

Gerda Jij had toch alles in handen. Ik voelde ook wel dat het bergaf ging, maar als ik eens een vraag stelde, was het altijd van: bemoei jij je maar met je atelier... en met je keuken.

Jean Onzin! De schuld van ons faillissement ligt bij die onnozelaars met hun concilie.

Gerda En Liturga dan, die zijn pas gaan bloeien na het concilie. Alles moest anders, nieuw. Zij hebben daarop ingepikt, jij niet. (Ze verzamelt al haar moed) En ik weet waarom.

Jean Nu gaan we het horen, zie.

Gerda Een zelfstandige moet voor honderd procent achter zijn zaak staan. Je kan verdienen, maar dan moet je tien, twaalf uur per dag met je zaak bezig zijn.

Jean Ik was er dus maar halve dagen mee bezig.

Gerda Je... vrouwenhistories, telkens staken die de kop op. Het deed zeer, maar ik had Tony en ik werkte door. Maar hoeveel geld en tijd heb jij daar niet aangehangen. Die Marie-Christine, weet je nog? Ze had je laten vallen, twee weken aan een stuk heb je gedronken, je miste al je afspraken. Afspraken met vaste klanten, die we nooit meer terug zagen.

Jean Ik heb het toch altijd terug goedgeemaakt. Ik had niets tegen je.

Gerda Ja, toen we trouwden, zei je vader me: vanaf nu gaat Jean je iedere nacht het mooiste deel van zichzelf geven. (Stil, bitter) Ik heb zwaar moeten betalen voor dat mooiste deel. En ondertussen liet je de boel om zeep gaan. Vijfentwintig jaar werken, voor niets.

Jean Ik zat in een stiel die me niet lag! Met pastoors omgaan! Daar was jij sterker in: tasje koffie, mijnheer pastoor, tasje thee, mijnheer de deken.

Gerda En dan? Zaken zijn zaken. Soms dacht ik, hij doet het met opzet, zoals jij theologische discussies aanging met hen. Als ze je een cadeau vroegen voor een of ander missiefeest, weigerde je. En die discussies! Je weet toch, een pastoor, dat is toch een soort intellectueel, je moet ze de indruk laten dat ze slimmer zijn dan jij. Ze willen niet tegengesproken worden, ze wonen alleen, ze zijn gewend om het hoge woord te voeren vanop hun spreekstoel. Het zijn individualisten, niet gewend om water in hun wijn te doen.

Jean In jouw ogen zijn de pastoors heilige mannetjes. En die Verbeke dan?

Gerda Verbeke, dat was een aalmoezenier van het leger. Vloeken en drinken. Daar schoot je goed mee op, ja. Maar zoals jij aangebrande moppen stond te vertellen met de pastoors...

Jean Ze hebben 't me zelf geleerd!

Gerda Ja, ze kunnen tegen een mop, over vrouwen, over Mobutu, maar niet over hun geloof. Dat choqueert hen, hun godsdienst, dat is het enige wat die mannen nog rechthoudt.

Jean Jij gelooft nog in Sinterklaas.

Gerda Nee. Maar ze moeten ook de schijn ophouden, zoals wij allemaal. Het zijn ook maar mensen. En ze willen beleefd aangesproken worden. Geen enkele geestelijke wil nu nog aangesproken worden met eerwaarde, al jaren niet meer. Jij deed niets anders, eerwaarde hier, zeer eerwaarde daar. Gewoon uit pesterij.

Jean Nog iets?

Gerda Ja! Die proost van het ACV, die zijn we verloren omdat jij telkens op de kap zat van de doppers...

Jean Ja, en verder?

Gerda Altijd was je te laat met je leveringen. Kan je je dat niet inbeelden, zo 'n bestelling voor het jubileum van een oude kloosterzuster, zoiets is het hoogtepunt in het schamel leven van zo 'n non, daar kijken ze jaren naar uit. Trok jij je niets van aan.

Jean Ik had die oude taarten van nonnen moeten opvrijen zeker.

Gerda Nee, je kwam elders al genoeg aan je trekken. En de huishoudsters van de pastoors, hoe dikwijls heb ik 't je niet gezegd, die mag je niet over het hoofd zien. Als je opbelt, en de pastoor is er niet, dan zeg je niet: ik bel terug. Nee, je licht dat mens in, voelt ze zich belangrijk. Anders krijg je ze tegen je.

Jean En daar had ik allemaal moeten aan meedoen.

Gerda Als zakenman, ja! Maar wat helpt het, het is te laat. Je hebt het om zeep laten gaan.

Jean Jij had het beter gekund, zo te horen.

Gerda Ja. En daarom ga ik nu het geld beheren, mijn geld.

Jean Jij gaat het geld beheren. Jouw geld. (Korte poos) Is dat je laatste woord, Gerda?

Gerda (Bang voor zijn reactie) Ja...

Jean Dan zie je mij hier nooit meer terug.

Gerda Jean, zou je niet beter gaan slapen, dan spreken we er morgen verder over.

Jean (Doet zijn jas aan) Nooit meer, Gerda.

Gerda Waar ga je naartoe?

Jean (Met een venijnig lachje) Dat hoor je wel.

Gerda (Triest) Die Suzanne...

Jean Ik ken een paar mensen die om me geven, ja. Ik stuur wel iemand om mijn kleren op te halen. (Na een korte poos) Salut, Gerda. (Hij verlaat de kamer)

Gerda (Blijft als versteend staan, en loop dan naar het raam, ze kijkt naar buiten)

Tony (Komt opgewekt op, met een fles wijn in de hand) Hierzie! Vino! Vino Italiano! Eh, waar is pa?

Gerda Weg.

Tony Kon hij 't niet meer houden van de grote dorst?

Gerda Nee jongen, hij kon het niet meer houden van de grote dorst.

IV

(Een paar weken later)

Gerda (Is een pullover aan het breien)

Tony (Komt binnengestormd uit de hal) Haut les mains!

Gerda (Schrikt) Tony!

Tony (Lacht)

Gerda Tony, wat doe jij hier?

Tony Vrijaf genomen. De baas was er toevallig, voor één keer. Ik zeg: mijn moeder heeft vandaag congé, hou je café zelf open.

Gerda Je komt van pas. Trek dit eens aan. Eens kijken naar de mouwen.

Tony (Doet zijn jekker en pullover uit) En! Ik heb nieuws!

Gerda (Bezig met de pullover) Wat?

Tony Ik ben bij bomma geweest. Raad eens! Ze wil me helpen! (Hij trekt de pullover aan, waarvan de rechter mouw nog ontbreekt. In de manchet van de linkermouw steken vier breinaalden)

Gerda Mmm. (Ze controleert of de pullover goed zit)

Tony Je luistert niet. Bomma wil me helpen! Met de overname van de Rembrandt.

Gerda Ja?

Tony Ze wil de overname betalen. Of voorschieten. Enfin, 't grootste deel toch.

Gerda (Bezig met de mouw) Amai, dat is niet niets.

Tony Ja, ja. Die kleine spaarders, wat die zoal op hun bankrekening hebben. Ze wil er wel eerst met jou over spreken. Maar ze gaat het doen. Ik kan je beter nu een plezier doen, dan als er gras op mijne buik groeit, zegt ze.

Gerda Ziet er goed uit. Spant het niet te veel?

Tony Gras op haar buik. Ze mankeert van alles, maar ze wordt honderd, zoals haar moeder.

Gerda Negentig.

Tony Negentig. Ik wil direct tekenen.

Gerda Die mouw zit goed.

Tony Het is een meesterwerk, ma.

Gerda (Lachend) Pas op. De breinaalden. Doe maar uit.

Tony Je gaat me kwijtraken, ma. (Hij doet de pullover uit)

Gerda Wat?

Tony Met zo 'n pull gaat alles wat in Brugge een rok draagt zich op mij storten. Maar ik duw ze van me af. (Hij doet dreigend met de mouw met de breinaalden)

Gerda (Ineens) Er is iemand voor je geweest... een vrouw.

Tony Wie?

Gerda (Bezig met haar breiwerk) Zei ze niet. Ze vroeg of je er was, ze zou nog eens langskomen of opbellen.

Tony Een vrouw? Hoe zag ze er uit?

Gerda Tegen de veertig. Deftig.

Tony Zwart haar?

Gerda Blond.

Tony Oh, die! Dat zal die vrouw van de brouwerij zijn, in verband met de overname.

Gerda Van de brouwerij?

Tony Je had haar naar het café kunnen sturen.

Gerda Waarom mag ze hier niet komen?

Tony Ze mag. Maar als 't in verband met die overname is... Er moet ons hier niemand lastig vallen, hè ma. (Korte poos) Je gaat me toch steunen bij bomma, hè.

Gerda Ja, maar het is een hoop geld. Dat mens, haar laatste frank zou ze weggeven. En zo 'n café, is dat nu zo 'n goed gedacht jongen?

Tony Het is crisis, dan hebben ze allemaal dorst. Daarbij, iets zelfstandigs beginnen is het enige middel om van de dop af te raken.

Gerda En je schrijven?

Tony Maar daar doe ik het juist voor. Ik heb 't je toch verteld. Er is een zaaltje, met de opbrengst van het café maak ik daar een toneelzaaltje van. Speel ik mijn eigen stukken, ik vraag subsidie aan, ben ik gelanceerd. En we doen 't samen. Als je wil, doe je in de weekends de keuken. Zoals jij kan koken. En je bent nog jong, nog geen veertig.

Gerda Onnozelaar.

Tony Veertig, vijfenvijftig, zeventig! Jij zal altijd een taaie werker blijven. Goed bijverdienen in de weekends, kom je er rapper bovenop.

Gerda Maar toneel, zit daar wel toekomst in? Je zou toch romans schrijven.

Tony Ook ja. Maar om te beginnen is toneel niet slecht. Kijk. (Hij neemt twee boeken uit zijn tas, een lijvige roman en een dun toneelstuk. Hij doet of hij de twee tegen elkaar afweegt) Dit is een roman, één kilo, driehonderd vijftig bladzijden en allemaal volgedrukt. Dit is een toneelstuk, tweehonderd gram, zestig bladzijden, en vol onbedrukte plekken, kijk maar. (Hij leest) "Madeleine: Ben je het zeker? Charles: Nee. Madeleine: Jamaar. Charles: Ik kan er ook niet aan doen, Madeleine. Madeleine: Tja, Charles: Tja." Voilà. Toneelstukken, dat vraagt veel minder werk, en aangezien ik een luie natuur heb...

Gerda (Licht)

Tony Serieus, ik heb het geprobeerd. Dialogen liggen me. Je moet gewoon afwisselen, ruziescènes en ontroerende scènes. Ruziescènes, dat kan ik, geleerd van mijn ruzies met pa, en ontroerende scènes... (Hij maakt een gebaar in de richting van Gerda)

Gerda Vleier.

Tony (Licht)

Gerda Maar wat ik niet goed begrijp, is dat je eerst café moet houden om schrijver te worden. Is er dan zoveel te horen en te zien in een café?

Tony Natuurlijk niet, dat ken je na een week. Het is altijd hetzelfde gezever. Maar met dat zaaltje...

Gerda Ja, ja. Ik begrijp het wel.

Tony En als wij samenwerken, met bomma's hulp (Geldgebaar), dan zal het niet gaan zoals met pa. Mijn boekhouding zal openstaan, allez, voor jou, niet voor de fiscus. En 't is misschien raar om zoiets te zeggen tegen je moeder, maar je zou niet gratis werken in de keuken, je wordt goed betaald... Het zou nogal wat zijn, hè. De naam Rembrandt vliegt natuurlijk van de voorgevel. Rembrandt, Rubens, Beethoven, ik word ziek van die analfabeten van cafébazen die cultureel willen doen. (Denkt na) Café Gerto!

Gerda Wat?

Tony Gerda - Tony. Gerto!

Gerda (Lacht)

Tony Café-teater Gerto. Nieuw Huis van Vertrouwen! Zou pa nogal van opkijken.

Gerda (Breit rustig verder)

Tony Ma!

Gerda (Kijkt op)

Tony Ga je nu eindelijk ja zeggen?

Gerda Wel... ja! Ik zal eens gaan naar bomma. Er zit iets in, jij wil tenminste vooruit, jij blijft niet bij de pakken zitten zoals je pa.

Tony (Grijpt haar stevig beet)

Gerda Tony!

Tony (Laat haar lachend los)

Gerda (Na een poos) Heb je hem nog gezien?

Tony Pa? Ja, hij was er eergisteren weer, in de Rembrandt.

Gerda (Bezig met haar breiwerk) Oh.

Tony Hij kwam zijn rekening betalen van de vorige keer, hij betaalde lijk een grote, met een brief van vijfduizend ballen.

Gerda Had hij iets... te vertellen?

Tony Dezelfde grote bek van verleden keer. Plannen! Hij twijfelt tussen twee of drie zaken die hij zou beginnen... met die Suzanne. Blablabla.

Gerda (Na een poos) Hoe ziet hij er uit?

Tony Dezelfde. Je kent hem. Proper mannetje. Blinkende schoenen, aftershave. Allemaal façade, het gaat niet goed met hem, waarom zou hij anders rond mijn café draaien?

Gerda Weet hij van jouw plannen?

Tony Nee! Ik spreek nauwelijks met hem. Ik vind het ambetant, met hem in de Rembrandt. De jonge mensen die daar zitten denken dat hij een BOB-er is.

Gerda Hij vraagt niet naar me.

Tony Natuurlijk wel! Zijn gekende smoeltrekkerij. "Kan ze het aan, alleen? Werkt ze nog bij Liturga? Heeft ze 't niet te lastig?" Ik heb gezegd dat je gaat hertrouwen met die voyageur van Gent van vijftien jaar geleden en dat je nog tien kinderen gaat krijgen.

Gerda (Kan er niet mee lachen)

Tony Toe ma, kan je niet meer lachen. Je denkt toch niet meer aan pa, laat hem lopen, met zijn gat in de wind.

Gerda Ik... ik laat hem lopen. Hij heeft hier geen zaken meer. Maar tenslotte... we zijn vijftientig jaar getrouwd geweest.

Tony Mooie vijftientig jaar. Bedrog, faillissement. Het enige positieve wat die jaren opgebracht hebben, dat zit hier. Weet je wat! Ik ga hiernaast, taartjes kopen. Ik trakteer.

Gerda Welja, ik ben beu gebreid. Mijn vingers worden er stijf van. (Ze staat op) Maar ik trakteer. Spaar jij je geld maar voor je café.

Tony OK, zal ik ondertussen wat verder breien.

Gerda (Lacht) Blijf daaraf! Zet liever koffie, zotje. (Er wordt aangebeld) Ik doe wel open. (Ze gaat af)

Tony (Loopt naar het raam) Verdomme! (Hij aarzelt en verdwijnt tenslotte in de keuken)

Gerda (Komt binnen. Ze is in het gezelschap van Cécile) Iemand voor jou, Tony. (Er wordt ineens koffie gemalen in de keuken) Tony! (Ze gaat naar de keuken en komt terug op met Tony)

Cécile (Onwennig) Dag Tony.

Tony Dag...

Gerda (Na een onwennige stilte) Maar zet u toch, mevrouw...?

Cécile Dank u. (Ze gaat zitten)

Gerda (Na een poos, tot Tony) Wel, moet je ons niet voorstellen?

Tony Dit is mijn moeder.

Cécile Aangenaam.

Tony (Snel) Mevrouw Callens.

Cécile Ik was toevallig in Brugge en ik dacht...

Tony En u dacht, ik ga een taartje eten bij Tony. Jij wou net taartjes gaan kopen, hè ma. Breng er eentje mee voor mevrouw Callens.

Gerda Met plezier. (Ze heeft door dat beiden iets te verbergen hebben) En wat mag het zijn, rijsttaartje, fruittaartje?

Cécile Wel...

Tony Biscuit.

Gerda (Ze blijft staan. Na een lange poos, waarin de onwennigheid van Cécile en Tony groter wordt) U bent niet van de brouwerij, mevrouw Callens?

Cécile (Verwonderd) Nee. Ik was toevallig in Brugge, en... zo 'n mooie stad, het zonnetje schijnt... (Ineens tot Tony) Kunnen we niet een wandelingetje maken, of zo...

Gerda Oh, blijf gerust. Ik moet toch weg. (Ze gaat zitten) Dat van dat zonnetje, dat klopt.

Cécile Wel mevrouw...

Gerda Je mag me gerust Gerda noemen. Is uw voornaam niet... Cécile?

Cécile Ja.

Gerda U hebt een paar keer opgebeld.

Cécile Ja.

Gerda Mevrouw Callens? Ik denk dat mijn zoon zich versproken heeft. Hij had het altijd over een jong meisje uit Brussel, een Cécile. Maar het blijkt nu een mevrouw te zijn. Een getrouwde vrouw?

Cécile Mevrouw, ik...

Gerda U was de dochter van een uitgever, zei Tony... De vrouw van een uitgever dus.

Cécile Mevrouw, ik vind dit ook maar gênant, excuseer, maar... Tony, laten we een eindje wandelen.

Gerda Blijf, blijf. Ik ben al weg. Taartjes halen voor Tony en voor... mevrouw Callens. (Ze verlaat de kamer)

Tony (Kijkt in de hal of Gerda wel degelijk weg is. Sissend) Wat kom jij hier doen? Wat zou je ervan zeggen, moest ik zomaar binnenvallen in je villa, bij je vent en je kindertjes.

Cécile Ik moest je zien, ik moest. Waarom ben je weggegaan, Tony?

Tony Weggegaan? Dat is een goeie. (Hij kijkt door het raam) Je hebt me buitengesmeten.

Cécile Dat is niet waar. Ik moest van mijn man. Hij stelde me voor de keuze. De huur van die jonge gast zijn kamer opzeggen, of een echtscheiding, zei hij. Ik kon niet anders.

Tony Wel, je hebt gekozen. Wat doe je hier nog?

Cécile Je hebt me niet eens de kans gegeven het uit te leggen.

Tony Wat was er uit te leggen. Ik kom op mijn kamer, is er een briefje onder de deur geschoven. "Liefste Tony, mijn man weet het van ons. Verlaat direct de kamer. Hij komt vanavond controleren of je weg bent. Kom naar café Het Groot Genoegen"

Cécile Ik heb moeten bekennen dat ik de huur van je kamer hielp betalen, en...

Tony Betaalde! Als er jaloerse echtgenoten opdagen, dan is ondergetekende er vandoor. Er zijn plezanter dingen in 't leven. Waarom heb je trouwens bekend, jij hebt toch routine. Ontken. Lieg, lieg tot je zwart ziet.

Cécile Hij heeft ons betrappt. En hoe!

Tony Hoe? Ik zou wel eens willen weten hoe.

Cécile Ze hadden het hem al verteld en op een keer is hij me gevolgd. Die keer dat ik je ontmoette in het park, met mijn jongste. Hij heeft gezien hoe jij stoeide met Bartje, hoe je hem op je schouders nam. Hij was er kapot van, zei hij.

Tony Kan ik begrijpen, ja. Zijn eigen kind paardje zien rijden op de rug van de minnaar van zijn vrouw.

Cécile Doe niet zo cynisch, Tony. Waarom ben je 's avonds niet gekomen? We hadden kunnen praten.

Tony Ik laat niet met mijn voeten spelen. Daarbij, waar had ik moeten slapen, die nacht?

Cécile Ik had wel iets gevonden voor je.

Tony Ik heb het zelf gevonden.

Cécile Ik wil je niet kwijt, Tony. Alleen, we zouden nog voorzichtiger moeten zijn. Ik heb je gezocht...

Tony En je hebt me gevonden.

Cécile Kom terug naar Brussel, Tony. Ik beloof dat ik...

Tony Ja! Nog meer beloftes! Maandenlang heb je me aan het lijntje gehouden. Je man, de hoofdredacteur van Vlaanderens literair tijdschrift nummer één, zou mijn verhalen publiceren. Mag ik nu wel een kruis over maken, nu hij weet dat zijn vrouw zich door het jonge talent laat bespringen.

Cécile Word niet vulgair, Tony!

Tony Je hebt me liggen gehad, Cécile.

Cécile Bleef je alleen daarom bij me, voor die publicatie...

Tony ... en voor de huur en voor de gasrekening? Ach nee! De martelaar uithangen, pakt niet bij mij. Aan verhoudingen als de onze zijn spelregels verbonden. Jonge gast heeft te doen met oudere getrouwde vrouw. Jonge gast geeft vrouw seks, vrouw is springplankje voor carrière jonge gast. Ik ben jong, maar ik ken de spelregels.

Cécile Blijkbaar wel. Seks... En toen je je hart uitstortte, over je willen maar niet kunnen schrijven, over de problemen met je vader... de tranen stonden bijna in je ogen. Alsof je toen niet eerlijk was! Of was het een moment van zwakte?

Tony Ik hielp je ontsnappen uit de saaiheid van een burgerlijk huwelijk, jij zou me lanceren als schrijver. Je eigen woorden.

Cécile Je herinnert je de verkeerde dingen, Tony. Ik heb het echt geprobeerd bij mijn man.

Tony Makkelijk gezegd, nu. (Hij kijkt door het raam)

Cécile Ik weet niet hoe ik verder moet zonder jou. Mijn man...

Tony Je hebt gekozen voor je man. Blijf nu bij je man.

Cécile Natuurlijk blijf ik bij mijn man. Alsof jij het anders zou willen. Wil je dat ik ga scheiden voor je.

Tony Nee, feestelijk bedankt.

Cécile Wel...

Tony Je wil alles, jij. De veiligheid van het echtelijk dak, de kindertjes, luxe. En daarnaast de prikkel van illegale avontuurtjes. Een stevige dekhengst erbij.

Cécile Denk jij dat ik het makkelijk heb. Ik kan niet weg... ik kan niet. Het is niet om fier op te zijn, ik weet het. Misschien later, als de kinderen groter zijn, dan kan ik weg van hem.

Tony Ja, een paar weken geleden liep ik nog met een kleine van je op mijn rug. Tegen dat die groot is, je zal nog wat geduld moeten hebben, je zal een oude tante zijn tegen die tijd.

Cécile Behandel me niet zo! Tony, we hebben toch een mooie tijd gehad. Kom terug.

Tony Nooit. Het is over, Cécile. Uit. Finito! Je had plannen met me, het tijdschrift... Ik heb andere plannen nu.

Cécile Welke plannen? Is er een ander?

Tony Nee. Ach, het gaat je allemaal niets meer aan. Het is uit, Cécile.

Cécile (Na een korte poos) Moet dat op zo 'n manier? Bleef je alleen bij me om er voordeel uit te slaan? Was er niets meer? Zeg het, Tony!

Tony (Na een poos) Je bent een mooie vrouw.

Cécile Dank je. Is dat alles? En ik neukte goed?

Tony Ja...

Cécile Het is niet eerlijk.

Tony Je vindt wel iemand anders. Eén of ander beginnend schrijvertje zonder talent.

Cécile Je hebt nooit om me gegeven.

Tony (Keert zich van haar af)

Cécile Zeg dat 't niet waar is, Tony. Zeg dat je om me gaf.

Tony (Blijft zwijgen)

Cécile Laten we... tenminste als vrienden uiteengaan.

Tony (Steekt een hand uit) Dag Cécile.

Gerda (Komt binnen met gebakjes en ziet hoe Cécile Tony een oorveeg geeft)

Cécile Smeerlap. (Ze loopt naar de deur van de hal. IJzig) Je mag altijd bellen. Tussen drie en...

Tony ... en vijf.

Cécile (Verlaat de kamer)

Gerda (Gaat zitten. Na een lange poos) Je hebt tegen me gelogen. Je Cécile is een getrouwde vrouw.

Tony Ik zei het om je te sparen, ma. Ik kon je toch niet vertellen van een affaire met een vrouw met kinderen.

Gerda Mmm.

Tony Het is uit. Ik moet haar niet meer.

Gerda Zoiets had ik toch nooit gedacht van je. Je bent nog zo jong.

Tony Schrijvers, hè ma. Die moeten van alles meemaken. Waarover zouden ze anders schrijven. (Geen reactie) Ma! Het is het einde van de wereld niet. (Gerda staart voor zich uit) Wat is er toch?

Gerda Je pa zat hiernaast.

Tony In de patisserie? Wat is die toch rond ons aan 't draaien, de laatste tijd.

Gerda Hij vertelde dat het huis... verkocht is. We moeten hier weg.

Tony Ah. Maar we wisten het toch, op een dag moest het gebeuren. Ma, we gaan onze kop toch niet laten hangen. Een huis, dat is een hoop stenen met een dak er op.

Gerda Oh ja?

Tony Natuurlijk niet. Als je er zolang gewoond hebt. Maar we gaan niet zitten treuren! Godverdomme, ma! (Ineens) Ik weet het! Je komt bij me inwonen, in 't café. We wonen daar samen. Ik richt een mooie kamer in voor je.

Gerda (Afwezig) Ja, ja...

Tony Jij laat je ontrouwe echtgenoot achter je, ik de getrouwde vrouwtjes. En we gaan werken. Werken, dat we geen tijd hebben om te zitten piekeren. Hè ma.

Gerda Ja, jongen, ja...

Tony (Neemt een gebakje en zet er zijn tanden in)

V

- Tony (Is de tafel feestelijk aan het dekken, voor twee personen: mooi tafelkleed, kaarsen, wijn. Hij neuriet opgeruimd. Hij verdwijnt nog eens in de keuken)
- Jean (Komt op, kijkt verwonderd naar de feesttafel)
- Tony (Komt uit de keuken) Pa! Wat doe jij hier? Hoe ben jij hier binnengeraakt?
- Jean Langs de schouw. Ik heb nog altijd de sleutel.
- Tony Wat kom je hier doen?
- Jean Nog wat spulletjes halen. Aangezien jullie hier wegmoeten. (Hij kijkt rond) Feestje?
- Tony Gaat je niks aan, maar je mag het weten. Seffens komt ze, ze is naar bomma, poen gaan halen. En dan kan ik mijn sierlijke handtekening plaatsen onder een contractje waarmee cafés kunnen overgenomen worden.
- Jean En je gaat dat vieren.
- Tony Ja, tête-à-tête. (Hij neemt een van de drie stoelen die aan tafel staan, en plaatst hem in een hoek van de kamer) Kreeftcoctailtje, lamsboutje.
- Jean (Neemt de fles wijn op) En een Bordeaux die er mag zijn.
- Tony Blijf daaraf.
- Jean Ik dacht, hij gaat me iets aanbieden.
- Tony Je bent dus nog altijd aan de drank.
- Jean Aan de drank! Ik ben altijd een gezelligheidsdrinker geweest. Een sociaal drinker noemt men dat.
- Tony Sociaal, dat ben je altijd geweest ja, vooral op een ander.
- Jean Zoals jij, Tony, zoals jij.
- Tony (Schenkt zijn vader een glas porto in) Je verwacht zeker dat ik een bord ga bijzetten ook.
- Jean Ik kom net van tafel, dank je. Beetje paling in de room gegeten. (Hij bemerkt een prachtige jurk van Gerda, die aan een klerhanger hangt) Mmm! En ze gaat er zich mooi voor opsteken, zie ik.

Tony Oh, dat is voor na het eten. Ma is van sortie vanavond, met Elza van Liturga. "Je komt nooit je huis uit," zegt Elza "het wordt tijd dat je eens onder de mensen komt" Ik denk dat ze ma wil koppelen aan de een of ander.

Jean Nog altijd even groot smeerlapje, hè.

Tony Je zegt het. Ik ga me omkleden. (Hij verlaat de kamer. Off) Blijf van mijn drank af, hè.

Jean (Schenkt zich in. Hij gaat de jurk nog even bekijken, kijkt dan naar de feesttafel. Hij ziet er niet al te gelukkig uit)

Gerda (Komt op, kijkt verwonderd op als ze Jean en de feestelijk gedekte tafel ziet)

Jean (Vriendelijk) Dag Gerda. Oh, dit is niet voor ons, hoor. Is een verrassing voor je, van Tony. Tête-à-tête. Ik kom gewoon wat persoonlijke zaken halen. Jullie stellen het goed samen, ik ben content. Jij in Liturga en nu dat café. Met een teatertje, heb ik gehoord. Goed, goed. (Stilte. Zo licht mogelijk) Wel, nu zou jij moeten vragen hoe 't gaat met mij.

Gerda (Nogal koel) Ook goed, veronderstel ik.

Jean Ik trek mijn plan. Het gaat niet altijd zoals een mens zou willen. Ik zou iets willen beginnen, maar...

Gerda Het verloopt niet zoals je zou willen met... die Suzanne.

Jean Wel... ja... (Opnieuw licht. De charmeur) Maar ik ben hier niet om te klagen. Ik kom voor jou, Gerda. Gewoon, nog eens goeiedag zeggen. En... ik maakte me toch wat zorgen, nu je uit het huis moet. Je staat er alleen voor tenslotte. Als je hulp nodig hebt...

Gerda Nee, dank je.

Jean Ik weet niet, je hebt natuurlijk Tony, maar een vrouw alleen...

Gerda Ik trek mijn plan.

Jean Ik weet het, ik heb het een beetje verbrod en je bent natuurlijk nog altijd kwaad op me...

Gerda Er liggen nog wat hemden en zo in de slaapkamer.

Jean (Gebaar dat die hem niet interesseren) Ik ga eerlijk zijn. Ik wou je nog eens zien, dat is alles... Zonder bijbedoelingen, alhoewel... (Hij lacht)

Gerda Goed, je hebt me nu gezien.

Jean (Beseft dat zijn pogingen om contact met haar te krijgen, vergeefs zijn) Ja, ik heb je nu gezien. Ik wens je het allerbeste, zoals men dat dan zegt. (Hij gaat in

de richting van de hal, maar komt terug) Hier. De sleutel. Die heb ik niet meer nodig, nu. (Hij aarzelt of hij Gerda zal omhelzen en aait tenslotte alleen over haar wang. Gerda bedwingt haar emoties en blijft zo koel mogelijk. Tenslotte verlaat Jean de kamer)

- Gerda (Gaat bij het raam staan en kijkt naar buiten)
- Tony (Komt op, hij is keurig gekleed. Joviaal) Ma! (Korte poos. Bezorgd) Is hij weg?
- Gerda Ja.
- Tony (Leidt Gerda naar de tafel) Wat denk je ervan! Verrassing, hè. Ik heb gekookt. Je lievelingsgerechten. Je hebt toch niet in de keuken gekeken, hè.
- Gerda Nee, jongen, nee.
- Tony Kijk hoe ze onder de indruk is. Zet je. (Hij leidt Gerda naar een stoel) Aperitiefje?
- Gerda Nee, dank je.
- Tony En? Vertel toch. Je bent toch naar bomma geweest?
- Gerda Ja. (Korte poos) En in 't café ook.
- Tony Oh. Wel?
- Gerda Luister Tony...
- Tony Wat is er?
- Gerda Het... het gaat niet door, Tony.
- Tony Wat gaat niet door?
- Gerda Met bomma. Ze betaalt de overname niet.
- Tony Kan niet. De contracten liggen klaar. Hier!
- Gerda Het gaat niet door, Tony.
- Tony Godverdomme! (Rustiger) Wil ze niet meer?
- Gerda Toch wel. Maar... ik heb het haar afgeraden.
- Tony Afgeraden? Dat kan niet.
- Gerda Toch wel.

Tony Maar dat kan niet. We waren afgesproken. Zonder geld kan ik fluiten naar mijn teater. (Na een poos) Wat is er gebeurd?

Gerda Ik... ik heb links en rechts mijn licht opgestoken. Ik ben ook gaan kijken in dat café.

Tony Waarom? Je vertrouwt me niet.

Gerda Teater spelen in dat café, daar wordt luid mee gelachen. Tony wil geen teater, zeggen ze, Tony wil café houden om bier aan inkoopprijs te kunnen drinken. Zelfs als barman staat hij nooit achter zijn toog, hij laat jonge onnozele meisjes werken voor hem. Hij betaalt ze niet eens, tenzij in natura. Niemand noemt jou Tony Verbrugge. Ze kennen je alleen als Tony Pale Ale.

Tony Roddels! Jaloezie! En daar luister jij naar.

Gerda Nee. Je hebt me belogen. Er is niet eens een zaaltje. Alleen een podiumpje waar dronken scholieren staan op te dansen.

Tony Ik ga die buitensmijten. Op dat podium ga ik toneel spelen.

Gerda Op een podium van twee vierkante meter? Ik ben niet achterlijk.

Tony Dat is niet eerlijk. Ben je vergeten hoe ik je heb opgevangen, na het faillissement, toen pa weg was? Je zat compleet in de put. Ik heb je eruit geholpen.

Gerda Ik vrees dat het niet zonder berekening was, zoals met die Cécile. Mevrouw Callens.

Tony Ik heb eens te doen met een getrouwde vrouw, en ineens vertrouwt je me niet meer.

Gerda Je plannen met haar zijn mislukt. Nu zou je 't eens proberen met mij.

Tony Jij hebt je door iemand laten opmaken.

Gerda Nee, ik ben niet jong meer en een beetje traag van begrip, maar de laatste tijd heb ik zelf leren nadenken.

Tony Ik dacht dat je om me gaf, om mijn toekomst.

Gerda Ik denk ook aan mijn moeder. Haar laatste spaarcentjes, die mogen niet misbruikt...

Tony Ik begrijp het niet. Voor zover ik me herinner, heeft het altijd geklikt tussen ons.

Gerda Ja, maar als het er op aankomt, zijn er grenzen. Mijn leven lang heb ik me laten gebruiken door je vader. Geen tweede keer, Tony.

Tony   Gebruiken! En de voordelen voor jou. Je had kunnen wonen in 't café.

Gerda   Ik sta voor mezelf wel in. Ik vind wel een kleine studio.

Tony   En ik dan?

Gerda   Je mag gerust bij me inwonen, voorlopig. Maar dan moet je op je eigen benen staan.

Tony   Je smijt me op straat! Godverdomme! Moet je zien! (Hij stapelt woedend de borden op elkaar) Daar! Doe ik al die moeite! (Hij loopt met de borden naar de keuken)

Gerda   (Scherp) Niet agressief worden! Ik doe het ook voor jou. Je mag niet dezelfde weg opgaan als je vader. Profiteren van vrouwen, van die Cécile, van bomma, van mij, die meisjes in dat café. Ik leer maar traag, maar...

Tony   (Komt uit de keuken) Dat weten we al, ja.

Gerda   ... maar dat is niet meer van deze tijd, jongen. In mijn tijd lukte dat nog, maar...

Tony   Wat wil je dat ik doe? Terug naar mevrouw Callens in Brussel? Hopend ooit iets gepubliceerd te krijgen binnen de twintig jaar?

Gerda   Als je schrijver wil worden, zal je 't zelf moeten doen. Getrouwde vrouwen, moeders, zij kunnen je pen niet vasthouden.

Tony   Ik weet het. Jij gaat terug aanpappen met pa. En dan ben ik er te veel.

Gerda   Hem wil ik nooit terug.

Tony   Je gaat er alleen voor staan zeker.

Gerda   Ja.

Tony   Als je je maar amuseert, hè. Sorties placeren met Elza.

Gerda   Is dat nodig?

Tony   Je verdient het. Je zou me helpen, nu vlieg ik zo goed als op straat, zonder één frank.

Gerda   Ik wil je voorlopig uit de nood helpen.

Tony   Trut! Jij bent de grootste egoïst van ons allemaal.

Gerda   Nee, jongen. Het werd hoog tijd dat ik... een klein beetje zelfrespect...

Tony Wel, dat heb je nu teruggewonnen. Proficiat! Je bent compleet vrij nu, onafhankelijk! Succes ermee! Trek je feestjurk maar aan! (Hij grijpt de jurk beet en werpt hem in Gerda's schoot) En de groeten aan madam Elza! (Hij loopt naar buiten)

Gerda (Staart voor zich uit. Er wordt aangebeld. Ze gaat door het raam kijken, kijkt op haar horloge en neemt de jurk op. Nu wordt er langdurig aangebeld. Gerda gaat zitten, de jurk valt uit haar handen. Gerda begint stilletjes te wenen, terwijl de bel maar blijft rinkelen)
